

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXVIII

CELOVEC, PETEK, 25. MAREC 1983

STEV. 12 (2115)

Zgovorni molk Kreiskega

Ali z manjšinskim vprašanjem nima nič opraviti?

Socialistični kancler Kreisky na svojem volilnem zborovanju minulo nedeljo v Celovcu ni napravil tiste napake, ki jo je koroško socialistično glasilo očitalo predsedniku ljudske stranke. Dokazal je političen občutek in je molčal o slovenskem vprašanju. Toda tudi molk je zgovoren.

Komentator v socialističnem glasilu je Mocku očital, da se spogleduje s koroškimi Slovenci, ker se je srečal s predstavniki NSKS in ker je našemu listu dal intervju. Tako ravnanje da je spodrslijaj, s katerim se je konservativni prvi kandidat spravil v nasprotje z lastno delovno organizacijo. Hkrati pa so svobodnjaki na desni Mocku očitali, da se je znašel na liniji Kreiskega.

Značilno za razmere v tej deželi je, da celo Mockova blaga stališča,

ki jih je izrazil v pogovoru s Slovenskim vestnikom in ki v bistvenih vprašanjih zagovarjajo dosedanje restriktivno manjšinsko politiko, tako razburjajo duhove. In značilno je tudi, da skušajo socialisti na Koroškem iz tega delati političen kapital in prehitovati ljudsko stranko na desni.

Sicer se velike stranke, zlasti socialistična, v volilnih časih prizadevajo, da bi manjšinsko vprašanje ne postalo tema volilnega boja. Računajo pač z dinamiko, ki jo — tudi

na Koroškem — drži na oblasti. Dinamiko, ki jo sami soustvarjajo. S sklicevanjem na protislovenski potencial volilcev se skrbno varujejo, da bi v volilnem boju izjavili kaj, kar bi bilo mogoče interpretirati kot simpatijo do narodnostnih manjšin. S tekmovalnim za desničarske glasove pa ravno ohranjajo tudi ta volilni potencial. Tako si torej stranke ustvarjajo protislovenski volilni potencial, da bi ostale na oblasti, hkrati pa jim ta potencial rabi za izgovor, da delajo v manjšinskem vprašanju in drugod desničarsko politiko.

In te logike se je držal v nedeljo tudi zvezni kancler. Sicer lahko vedno argumentira, da so zdaj v ospredju važnejša vprašanja, predvsem gospodarska kriza in problem brezposelnosti, dejanski razlog pa je po vsej priliki strah pred zamero pri protislovenskih krogih. In tako kot je za Južno Tirolsko nekje dejal, da Dunaj in avstrijska vlada s tem vprašanjem nič nima opraviti, tako očitno tudi z odprtimi narodnostnimi vprašanji v Avstriji sami noče imeti nič opraviti. Toda, kot smo že dejali, tudi molk je zgovoren. Dokazuje namreč, da hoče vlada nadaljevati svojo zavlačevalno politiko v manjšinskem vprašanju.

O tem priča tudi dejstvo, da napovedanega ponovnega razgovora, ki bi moral biti v roku dveh mesecev, torej do minulega ponedeljka, še ne bo tako hitro. Keisky je v nedeljo ob robu prireditve na vprašanje slovenskega novinarja dejal, da bo najbrže še možno, izvesti tak razgovor z vlado pred volitvami. Ali misli, da bo koroške Slovence lahko še v zadnjem trenutku prepričal, da naj volijo njega? Da se le ne bo uredil!

Slovenski mladinci so minulo nedeljo izkoristili priliko in zveznemu kanclerju pred bivšo Delavsko zbornico s transparenti postavili nekaj občutljivih vprašanj: kako je z dvojezičnim šolstvom, kaj je s slovenskimi radijskimi oddajami, kaj z dvojezično trgovsko akademijo. In dodali: Brez vrtecev nič glasov. Napaka je bila samo v tem, da so transparenti bili samo slovenski, tako da jih je velik del ljudi gledal z nerazumevanjem. Vsekakor se je po volilnem zborovanju pred Delavsko zbornico razvila živahna diskusija, v kateri pa žal ni manjkalo protislovenskih izpadov. Slabo spričevalo za socialiste!

Nesporno dejstvo je, da volitve prinašajo tudi med slovensko narodno skupnost vrsto stvarnih in tudi manj stvarnih diskusij, stališč, demagoških izjav in dogodkov. Tako je bilo v preteklosti in tako bo verjetno tudi v prihodnje. To potrjuje tudi zanimanje avstrijskih strank za glasove koroških Slovencev — vsak slovenski glas pač šteje prav toliko kot glas nemškogovorečih sodeželanov.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem kot nadstrankarska, zbirna narodno-politična organizacija se zaveda pomembnosti bližnjih parlamentarnih volitev za nadaljnji razvoj avstrijske družbe. Zato vpliva na svoje člane in simpatizerje, da naj v političnih strankah ali drugih organizacijah, kjer delujejo, dosledno in vztrajno tolmačijo in branijo stališča ZSO in celotne narodne skupnosti v zadevah člena 7 avstrijske državne pogodbe. Hkrati zastopamo tudi mnenje, in to je zadnji občni zbor jasno potrdil, da se morajo posamezniki, ki delujejo v avstrijskih strankah, boriti za določeno avtonomnost znotraj strank, kadar gre za vprašanja, ki se tičejo naših narodnostnih pravic. V tem smislu smatram, da je bil razgovor, ki so ga slovenski socialisti, ki so povezani z ZSO, vodili s predsednikom kluba socialističnih poslancev v parlamentu dr. Fischerjem, tudi pozitiven prispevek v

PREBERITE

Stranka in protimanjšinski pakt

str. 2

Južnotirolski „Tafelsturm“

str. 2

Josip Vidmar na seminarju SPZ

str. 3

Sejem „Gost“ zaključen

str. 4

Posvet gledališčnikov sosednjih dežel

str. 5

Finale svetovnega pokala v Planici

str. 8

Slovenska narodna skupnost ni stranka

televizija, enakopravnost jezika v javnosti itd.

Seveda pa to ne gre tako, da predsednik ljudske stranke dr. Mock na svojih volilnih zborovanjih na južnem Koroškem „pozabi“ omeniti slovensko narodno skupnost, potem pa preko tiska zavaja javnost, da se je pogovarjal s „slovensko narodno skupnostjo“ (pogovor je imel predsednik ÖVP z delegacijo NSKS) in govori celo o nekem „paketu“, ne da bi kaj povedal o njegovi vsebini. In iz vrst koroške socialistične stranke je celo slišati, da se menda boji javno potegovati za slovenske glasove — iz strahu pred zamero nemškonalnih krogov. To pomeni, da so slovenski glasovi sicer dobrodošli in dragoceni, da pa se velike stranke na Ko-

roškem bojijo, da se ne bi prevleč „umazale“ s Slovenci. (Morda je v tem tudi vzrok, da je v svojem volilnem nastopu na Koroškem minulo nedeljo Slovence povsem prezrl tudi kancler dr. Kreisky — op. ured.). V povojni dobi je bilo v Avstriji že mnogo važnih volitev. Koroški Slovenci oziroma njihove osrednje or-

ganizacije so se opredeljevali za eno ali drugo stranko, včasih bolj vehementno in včasih spet manj, tudi medsebojnih napadov ni manjkalo. Ko gledamo nazaj in se vprašamo, kaj je to prineslo slovenski narodni skupnosti, tu mislim na konkretne narodne pravice, potem je odgovor lahko samo negativen.

Trenutna politična situacija v Avstriji je takšna, da od izida volitev ne moremo pričakovati bistvene spremembe ali izboljšanja položaja slovenske narodne skupnosti. Torc je potrebno, da mislimo tudi na čas po dnevu volitev, ko bo morala slovenska narodna skupnost tako kot doslej graditi akcijsko enotnost v zadevah člena 7, voditi razgovore s pristojnimi oblastmi, s politiko sa-

nja neuvrčenih. V luči te njune vloge je treba videti tudi skupno obravnavanje najbolj perečih problemov današnjega sveta.

Poleg te mednarodne razsežnosti pa je obisk velikega pomena seveda še predvsem tudi za dvostranske odnose. Tu gre že za „tradicionalno“ potrditev načel sodelovanja na podlagi suverene enakosti in nevmešavanja v notranje zadeve, ki so bila podlaga in pogoj za koristno sodelovanje kljub razlikam, kot se v ocenah, stališčih in interesih obeh držav pač vedno pojavljajo. Gre pa prav tako za konkretno vsebino in oblike tega sodelovanja, zlasti na gospodarskem področju kjer je Sovjetska zveza glavni partner Jugoslavije.

Po izjavah, ki so jih dali predstavniki obeh strani, je pričakovati, da bo tudi ta obisk prispeval k utrjevanju in nadaljevanju razvoju vsestranskega sodelovanja.

In še nekaj: Tudi v viharjih prevolilne borbe mora ostati jasno, da politično predstavništvo slovenske narodne skupnosti sta in ostajata (to želi velika večina narodno zavednih članov naše narodne skupnosti) Zveza slovenskih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev. Zato tudi pozdravljamo izjavo gospoda Kerta (kandidata ALÖ), ki je jasno podprl to stališče.

Nadzorni in upravni odbor Zveze slovenskih organizacij bosta v kratkem imela skupno sejo, kjer bosta razumljivo zavzela tudi dokončno stališče ZSO do parlamentarnih volitev. Pri tem bo na odločitev nedvomno vplivalo tudi to, ali bo socialistična stranka, ki tvori vlado, pripravljena držati obljubo glede dvojezičnih otroških vrtecev in glede trgovske akademije, ki jo je dal kancler Kreisky predstavnikom ZSO in NSKS na zadnjih razgovorih 21. januarja 1983.

dipl. inž. Foliks Wieser, predsednik ZSO

Boj proti rasizmu je potreben tudi danes

Tudi letos so 21. marca po vsem svetu obhajali mednarodni dan za odpravo rasnega razlikovanja. Ta dan je bil proglašen v spomin na krvave izgrede južnoafriških rasistov leta 1960, velik pomen pa mu je dala predvsem tudi generalna skupščina OZN, ki je desetletje 1973—1983 razglasila kot desetletje akcij za boj proti rasizmu in rasnemu razlikovanju.

Program, ki so ga sprejeli v tej zvezi, poziva k nenehnemu prizadevanju vseh ljudi, vlad in ustanov v boju za odpravo rasnega razlikovanja, za večje spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin za vse, ne glede na raso, barvo kože, veroizpoved ali narodno pripadnost. V okviru tega programa je bilo izvedenih že mnogo najrazličnejših akcij, enega izmed viškov pa bo desetletje boja proti rasizmu brez dvoma doseglo s svetovno konferenco za boj proti rasizmu in rasni diskriminaciji, ki bo letos avgusta v Ženevi. Na njej bodo obravnavali politične, zgodovinske, gospodarske, družbene in druge dejavnike, ki vodijo v rasizem, rasno diskriminacijo, segregacijo in apartheid.

Boj proti rasizmu, ki predstavlja najhujši zločin proti dostojanstvu človeštva, je potreben tudi danes; to potrebo narekujejo nešteti primeri kratenja pravic posameznikom, manjšim skupinam, pa tudi celim narodnostim, kar se slej ko prej dogaja po vsem svetu. Tudi na afriškem jugu, kjer je apartheid kot najhujša oblika rasizma naravnost uzakonjen, se razmere prav nič niso izboljšale, marveč nasprotno še poslabšale, kakor so ugotovili ob letošnjem dnevu boja proti rasizmu. Odločno so zavrnili mnenje, da se je položaj izboljšal z ustanavljanjem takimenovanih „bantustanov“, kajti ravno v teh rezervatih (ki so v resnici le posebna oblika črnega geta) postajajo črnci dejansko tuji v lastni domovini.

Tihonov v Jugoslaviji

Medsebojni obiski državnikov so danes tako pogosti, da pravzaprav ne pomenijo več kaj posebnega; le tu in tam pride do kakšnega srečanja, ki je po svoji naravi nad običajnim povprečjem in zato tudi vzbuja večje zanimanje v mednarodni javnosti. Med obiske takega nadpovprečnega interesa brez dvoma sodijo stiki med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo.

Zato tudi sedanjemu uradnemu in prijateljskemu obisku predsednika sovjetske vlade Nikolaja Tihonova v Beogradu, kjer je od ponedeljka do danes gost predsednice zveznega izvršnega sveta Milke Planinc, posvečajo široko zanimanje ne le v obeh „prizadetih“ državah, marveč tudi v širši javnosti. Saj gre za srečanje vodilnih predstavnikov dveh držav, ki vsaka po svoje igrata važno vlogo v današnjem svetovnem dogajanju: Sovjetska zveza kot voditeljica enega od obeh blokov in Jugoslavija kot ena od najbolj aktivnih članic giba-

nja neuvrčenih. V luči te njune vloge je treba videti tudi skupno obravnavanje najbolj perečih problemov današnjega sveta.

Poleg te mednarodne razsežnosti pa je obisk velikega pomena seveda še predvsem tudi za dvostranske odnose. Tu gre že za „tradicionalno“ potrditev načel sodelovanja na podlagi suverene enakosti in nevmešavanja v notranje zadeve, ki so bila podlaga in pogoj za koristno sodelovanje kljub razlikam, kot se v ocenah, stališčih in interesih obeh držav pač vedno pojavljajo. Gre pa prav tako za konkretno vsebino in oblike tega sodelovanja, zlasti na gospodarskem področju kjer je Sovjetska zveza glavni partner Jugoslavije.

Po izjavah, ki so jih dali predstavniki obeh strani, je pričakovati, da bo tudi ta obisk prispeval k utrjevanju in nadaljevanju razvoju vsestranskega sodelovanja.

Stranke in protimanjšinski pakt

Ce bi za trditev, da je sedanji zakon o narodnih skupinah v bistvu naperjen proti manjšinam in njihovim pravicam, potrebovali še kakšno utemeljitev, potem jo brez dvoma najbolj dajejo prav tiste stranke same, ki so ta zakon dokončno izdelale brez sodelovanja manjšin in ga izglasovale proti volji in upravičenim pomislekom neposredno prizadetih. Trdovratnost, s katero zdaj že leta posiljujejo manjšine s sosveti, ki so del tega zakona, in pa ljubosumnost, s katero medsebojno čuvajo tristrankarski pakt, ki je šele omogočil sprejem takšne zakonodaje, sta pač mnogo bolj prepričljivi kot vsaka beseda.

Zakon o narodnih skupinah je menda mišljen kot „vzorna“ rešitev manjšinskega vprašanja ter manjšinam daje „širokogrudno“ zagotavlja njihove pravice in enakopravnost. Ne bomo ponavljali znanih dejstev, kako ta zakon v praktični izvedbi na primer koroškimi Slovincem mednarodnopravno zagotovljene pravice izničuje na skrajni minimum — ko deli Slovence na osem različnih kategorij in zajema le šestino njihovega naseljenega ozemlja. Posebno očiten je diskriminacijski značaj tega zakona glede tega, kako je z njim „rešeno“ določilo 3. točke 7. člena avstrijske državne pogodbe, ki govori o slovenščini kot enakopravnem uradnem jeziku v sodnih in upravnih okrajih ter o dvojezičnih napisih in označbah. Južni Tirolci prav v teh dneh demonstirajo, kako oni razumejo tozadevno enakopravnost!

Bistven sestavni del zakona o narodnih skupinah so takoimenovani sosveti in prav okoli teh se dogajajo stvari, ki bolj kot vse drugo dokazujejo, kako je ta zakon v resnici naperjen proti manjšinam. Kje in kdaj v vsej dolgi zgodovini reševanja (ali boljše: nereševanja) manjšinskega vprašanja v Avstriji pa so manjšinam že vsiljevali kakšno pravico? Za vsako najmanjšo drobtinico so se morale manjšine vedno dolgo in trdo boriti. Toda sosvete nam dobesedno vsiljujejo, z njimi nas posiljujejo in jih postavljajo kot pogoj za reševanje drugih odprtih vprašanj. Ali ni to

zadetimi. Tozadevne izkušnje edinega sosveta, ki je doslej zaživel, namreč za madžarsko narodno skupnost, so pač dovolj zgovorne; še bolj prepričljiva je resnost, s katero nas Madžari svarijo pred vstopom v sosvete.

V luči teh dejstev seveda dobi še poseben pomen že uvodoma omenjena ljubosumnost, s katero stranke medsebojno čuvajo svoj protimanjšinski dogovor. Ko je pred dvema mesecema kancler Kreisky po skoraj triletni prekinitvi predstavnik osrednjih organizacij koroških Slovencev spet vabil na razgovor, je bilo to ljudski in svobodnjaški stranki že dovolj povoda, da sta zakričala o „kršenju“ tristrankarskega sporazuma. Še posebno divji na kanclerja in njegovo stranko pa sta bili, ker je menil, da si lahko predstavlja določene vnaprejšnje storitve — čeprav je tudi ob tej priložnosti naglasil, da je zanj vstop v sosvete bistven pogoj za trajen dialog. Trenutno je tarča tega tristrankarskega navzkrižnega streljanja predsednik ÖVP Mock, ki se je v pogovoru z našim listom drznil prav tako „videti možnosti“ za dialog z manjšino izven

sosvetov. Sedaj se hudujeta SPÖ in zlasti FPÖ, ki prav tako vidita tristrankarski dogovor v nevarnosti.

Da se pri tem najbolj napihuje FPÖ, je pač razumljivo, saj ji ta dogovor daje ne samo enakopravno, marveč sploh odločilno vlogo v celotni manjšinski politiki. Ravno to dejstvo pa je tudi neizpodbiten dokaz, da ta politika ni manjšini naklonjena, temveč nasprotno manjšini sovražna, kar se zrcali tudi v tem, da je za strankarsko troedinost važno samo vprašanje sosvetov, ne pa vprašanje reševanja odprtih manjšinskih vprašanj in s tem izpolnjevanje obveznosti, ki jih Avstriji nalaga državna pogodba.

Kakor so oblasti in stranke kapitulirale pred nemškimi nacionalisti leta 1958 pri protizakonitih šolskih štrajkih, leta 1972 pri vandalskem „tafelsturm“ in leta 1976 pri spornem ugotavljanju manjšin ter pri sprejemu diskriminacijskega zakona o narodnih skupinah, tako se obe veliki stranki v tristrankarskem paktu povsem podrejata volji najmanjše stranke. Na teh za avstrijske in zlasti za koroške razmere značilnih dejstvih ne morejo kaj spremeniti volilne obljube, kot jih je dajal predsednik ÖVP Mock, niti jih ne more zbrisati popolno zamlanjanje manjšinskega vprašanja, kot ga je prakticiral predsednik SPÖ Kreisky. Le dejstva in dejanja pa so prepričljiva in po le-teh se bomo koroški Slovenci tudi ravnali, ko bomo 24. aprila šli na volišče.

KSOO podpira ALÖ

Medtem ko se je Koroška enotna lista že od vsega začetka jasno opredelila za podpiranje Alternativne liste Avstrije pri letošnjih državnoborskih volitvah, je Klub slovenskih občinskih odbornikov tozadevno odločitev svojega vodstva sedaj potrdil tudi še na zboru članov, ki je bil zadnji petek v Tinjah. Poleg slučajnosti je bila namreč edina točka dnevnega reda „predlog predstojništva“, da pri državnoborskih volitvah podprejo ALÖ.

Zaključke zbora članov je povzel klub v posebni izjavi, v kateri

pravi, da slej ko prej velja tristrankarski sporazum, ki je osnova protimanjšinske politike na Koroškem, saj je ta sporazum privedel tudi do preštevavanja manjšine in do zakona o narodnih skupinah. ALÖ pa se je proti tej politiki jasno izrekla, zato jo Klub slovenskih občinskih odbornikov podpira — ker je ALÖ doslej pokazala, da je za enakopravnost slovenske narodne skupnosti, ker je v statutu ALÖ zagotovljena avtonomija za narodno skupnost in ker je ALÖ za izpolnitev člena 7.

OB TURISTIČNEM SEJMU V WELSU:

Koroška pridobila največ avstrijskih gostov

V minulemu letu je Koroška v primerjavi z drugimi zveznimi deželami pridobila največ avstrijskih gostov, je povedal zadnji teden dr. Ferrari Brunnenfeld, referent za turizem pri deželni vladi, ko je predstavljal prizadevanja Koroške, uveljaviti se na turističnem sejmu v Welsu. Koroška bo poleg treh drugih zveznih dežel nastopila začetek aprila na tem sejmu v posebnem paviljonu, in vabila zgornjeavstrijske goste na Koroško. Po Dunajčanih in gostih iz Nižje Avstrije pride največ turistov namreč iz Zgornje Avstrije in inozemstva.

Turistični sejem v Welsu, ki ga prirejajo vsako drugo leto in ki bo letos od 9. do 17. aprila, je na tem področju največja avstrijska prireditelja. Od celovškega sejma „Gost“ se razlikuje v toliko, da se ni osredotočil na turistično opremo sob in kuhinj, temveč da ima celotno turistično ponudbo. V pravem oziru pa tudi ni konkurence med obema, saj zajema „Gost“ v Celovcu predvsem Štajersko, Koroško, Vzhodno Tirolsko ter zgornjo Italijo in Slovenijo, sejem v Welsu pa predvsem severni in zahodni del Avstrije in inozemstva.

V Welsu letos ponovno pričakujejo nad 350.000 obiskovalcev, z veseljem pa so zastopniki sejma, ki imajo aktivno bilanco, zaznali, da je bilo letošnje povpraševanje po razstavišču zdaleč večje kot prejšnja leta. Še ne vejo prav, ali je to le posledica slabe gospodarske situacije ali pa so to že znaki nove gospodarske konjunktore. Organizatorji sejma

Gradiščanski Hrvati

na obisku v SR Hrvatski

Predstavniki organizacij gradiščanskih Hrvatov so prejšnji teden obiskali SR Hrvatsko, kjer so se s pristojnimi dejavniki pogovarjali o možnostih in oblikah sodelovanja ter skupnih prizadevanjih za ohranitev narodne identitete hrvaške narodne skupnosti na Gradiščanskem.

Obisk je bil važnega pomena tudi zaradi tega, ker obhajajo gradiščanski Hrvati letos 450-letnico svoje naselitve na Gradiščanskem. Te pomembne obletnice se ne bodo spominjali le na Gradiščanskem in na Dunaju, marveč tudi v Zagrebu, kjer za mesec junij predvidevajo okroglo mizo o današnjem položaju gradiščanskih Hrvatov, medtem ko bodo znani jugoslovanski strokovnjaki sodelovali na znanstvenem srečanju, ki bo pod imenom „Symposion croaticum“ že drugič prirejen na Dunaju.

Predstavnike SR Hrvatske so gradiščanski Hrvati seznanili s svojim trenutnim položajem ter jih opozorili na dejstvo, da avstrijska vlada še vedno ni rešila njihovih življenjskih vprašanj. Pri tem so ugotovili, da se ne morejo ubraniti vtisa, da pozitivni razvoj avstrijsko-jugoslovanskih odnosov žal ne rodi konkretnih ukrepov tudi v smeri izpolnjevanja manjšinskih določil avstrijske državne pogodbe. Zato so skupaj s svojimi gostitelji izrazili pričakovanje, da bo Avstrija v sodelovanju s organizacijami gradiščanskih Hrvatov končno le pričela uresničevati svoje mednarodnopravne obveznosti, kar bi pozitivno vplivalo tudi na odnose med Avstrijo in Jugoslavijo.

Tudi na Južnem Tirolskem menda grozi „tafelsturm“

Z navadnim upravnim ukrepom (v nemščini velja za take primere izraz „Nacht- und Nebelaktion“) je nameravala južnotirolska vlada pod vodstvom deželnega glavarja in predsednika južnotirolske ljudske stranke Silvia Magnaga izvesti spremembo dvojezičnih krajevnih napisov v tem smislu, da bi bila na krajevnih tablah najprej navedena nemška in šele potem italijanska imena krajev, medtem ko je zdaj na prvem mestu italijanščina kot državni jezik in na drugem mestu nemščina kot lokalni jezik. Pa je naletela na odločen upor pri italijanskem delu prebivalstva, katerega predstavniki so zagrozili, da se bodo pritožili na rimskem ustavnem sodišču.

Tako se je Južna Tirolska takorekoč čez noč znašla v položaju, da ji grozi „vojna“ okoli krajevnih napisov. Južnotirolska varianta „tafelsturmu“ je razburila duhove tudi v Avstriji in je v tujakšnjem tisku zaslediti obširen besednjak „ustreznih“ izrazov, kot so nestrpnost, nacionalizem, nerazumevanje, šovinizem in podobno — vse seveda mišljeno o povezavi z zadržanjem Italijanov, ki po mnenju tujakšnjih komentatorjev pač nimajo nobenega razumevanja za upravičene zahteve nemške narodne skupnosti na Južnem Tirolskem.

Ne bomo razpravljali o tem, v kolikšni meri je upravičena in stvarno utemeljena zahteva po zamenjavi vrstnega reda pri dvojezičnih napisih; dejstvo je, da se južni Tirolci z vso pravico borijo za ohranitev svojih avtohtonih krajevnih imen, ki jih je fašistični režim načrtno poitalijančil

— kakor se tudi koroški Slovenci upravičeno upiramo procesu sistematičnega ponemčevanja krajevnih imen, ki se na Koroškem odvija že dolga desetletja in se danes nadaljuje z nezmanjšano silo. V obeh primerih gre torej za pravičen boj proti potujčevanju, pa je pri tem vendar zaslediti veliko razliko: v primeru Južne Tirolske podpira ta boj ista Avstrija, ki je v primeru koroških Slovencev sama potujčevalec.

To merjenje z dvojnimi merili sega seveda še dalje. Medtem ko je Avstrija boj juž. Tirolcev vedno podpirala in ga podpira tudi danes, se napram manjšinam v last. mejah izkazuje vse prej kot širokogrudno in naklonjeno. Tudi v tistih nekaj občinah, za katere velja zakon o narodnih skupinah, so določila o jezikovni enakopravnosti tolmačena skrajno restriktivno tako glede uradnega jezika kot glede napisov in se tujakšnja ureditve izvedbo na Južnem Tirolskem sploh ne da primerjati. Zato si niti ne upamo zastavljati vprašanja, kakšna bi bila reakcija tujakšnjih političnih dejavnikov in oblikovalcev javnega mnenja, če bi se zdaj koroški Slovenci oglašili z enakimi zahtevami, kot jih postavljajo južni Tirolci — čeprav gre v obeh primerih za enako upravičen boj proti raznarodovanju in za ohranjanje narodne identitete.

Edina razlika pri tem je: tam, kjer je manjšina maloštevilna in poleg tega še gospodarsko odvisna, je njena ogroženost le še večja, zato je toliko bolj potrebna pomoči in podpore, predvsem pa razumevanja za svoje težnje. Toda za takšno spoznanje in zlasti za ravnanje v takem duhu je najprej potrebno resnično demokratično nastrojenje večinskega naroda.

45 držav je vpletenih v vojne

Okoli 45 držav, to je več kot četrtnina vseh dežel sveta, je trenutno vpletenih v oborožene spore ali vojne, v katerih sodeluje več kot 4 milijone vojakov.

Te za današnje „dobo miru“ vsekakor presenetljive podatke je objavil neki ameriški inštitut, ki je pri tem tudi ugotovil, da 20 od teh v oborožene spore ali vojne vpletenih držav podpira Amerika, medtem ko je 13 vojskujočih se držav deležnih podpore Sovjetske zveze. Inštitut meni, da to stanje lepega dne lahko privede do neposredne oborožene konfrontacije med obema veselilama — kar bi seveda imelo katastrofalne posledice za vse človeštvo.

Dobavljanje orožja vojskujočim se državam si oba bloka delita precej enako: države atlantskega pakta so v letih 1975 do 1979 dobavile orožje v vrednosti 26 milijard dolarjev, medtem ko je vrednost tozadevne „pomoči“ s strani držav varšavskega pakta znašala 27 milijard dolarjev.

Koroška ima 536.179 prebivalcev

Deželni statistični urad je objavil podatke o razvoju prebivalstva Koroške, ki slonijo na izsledkih štetja iz leta 1981. Iz teh podatkov izhaja, da ima Koroška 536.179 prebivalcev, to je za 10.451 ali 2 odstotka več kot v letu 1971.

V sedmih političnih okrajih Koroške (pri tem sta upoštevani tudi avtonomni mesti Celovec in Beljak) se je število prebivalcev v zadnjem desetletju povečalo, v treh okrajih pa je nazadovalo. Najvišji porast prebivalstva je bil zabeležen v mestu Celovec, kjer se je število prebivalstva povečalo za 4809 oseb ali 5,8 odstotka na skupno 87.321 prebivalcev. Nazadovanje pa je bilo največje v okraju Šmohor, kjer je število prebivalstva padlo za 630 oseb ali 3,1 odstotka na 20.092 oseb.

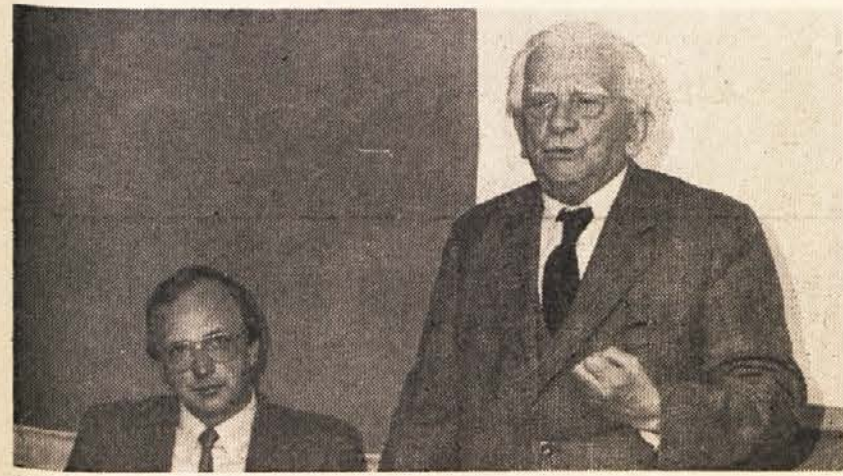
izsiljevanje najboljši dokaz, da na stvari nekaj ne mor biti v redu?

In na stvari res marsikaj ni v redu. Koroški Slovenci smo bili vedno pripravljene na konstruktivne pogovore z merodajnimi dejavniki, ker smo mnenja, da je manjšinska vprašanja mogoče uspešno in zadovoljivo reševati samo v enakopravnem dialogu med prizadeto manjšino in pristojno vlado. Sosveti, v katere nas tako silijo, pa onemogočajo prav ta nujno potrebni neposredni stik med pristojnimi in pri-

Kulturnost je smoter človeške eksistence

Slovenska prosvetna zveza je preteklo soboto in nedeljo v bivši kmetijski šoli v Podravljah organizirala prvi letošnji dvodnevni seminar. Kot znano, je organizatorju tokrat uspelo kot predavatelja pridobiti najbolj eminentno osebnost slovenskega kulturnega življenja - akademika Josipa Vidmarja, ki je preteklo soboto številnemu občinstvu predaval o enotnem slovenskem kulturnem prostoru. V nedeljo pa je bil na sporedni referat Francija Zwittera mlajšega, ki je govoril o začetkih odrske dejavnosti do ljudske pesmi.

Akademik Josip Vidmar med svojim referatom

Predavanje Josipa Vidmarja je za slehernega udeleženca bilo enkratno doživetje. Že po vsebini je bilo Vidmarjevo predavanje zanimivo in aktualno, saj je za slovenski narod enotni kulturni prostor življenjsko važen, ker živi mnogo Slovencev kot narodna skupnost izven meja matičnega naroda v sosednjih državah oz. različnih družbenih sistemih, pa kljub temu prispevajo svoj delež v skupno slovensko kulturno zakladnico. Po drugi strani pa kulturno bogatijo državo v kateri živijo. To pa je za manjšino posebno težka in odgovorna naloga je menil Vidmar, ker se zamejski Slovenci ob tem soočajo s protinarodnimi elementi, s šovinizmom proti kateremu se je treba boriti s kulturnostjo, kar pa seveda ni tako enostavno, vendar je to usoda manjšine. Ob tem pa ima manjšina plemenito nalogo, da posreduje med germanskimi in romanskimi kulturnimi vrednotami. Vidmar je kulturnosti manjšine dal poseben pomen, ker je samo s pomočjo le-te možno premagati vse nacionalizme in šovinizme, čeprav je ob tem priznal, da je to dolgotrajni proces, ki ustvarja kritično spoštljiv odnos do vsega, kar je človeški duh vrednega ustvaril. Vidmar je večkrat naglasil, da je kulturnost smoter človeške eksistence, ki terja trajno spoznavanje kulturne produkcije. Govornik se je dotaknil tudi problema majhnosti slovenskega naroda, kar pa v njegovih očeh ni nič negativnega, ampak v tem vidi celo možnost hitrejšega kulturnega razvoja kot pri velikih narodih. Pri tem je važno, je povedal Vidmar, da si narod ustvari svoj kulturni obraz. In Slovenci imamo močno kulturno potenco, kar je razvidno iz zgodovine zadnjih 150 let, ko smo ustvarili veliko dragoceno, ki bo tudi v bodoče govorila v korist našega naroda. Zato je kulturna zavest človeka, katere se mu ni treba bati, saj v njej ni nič negativnega, ampak samo moč,

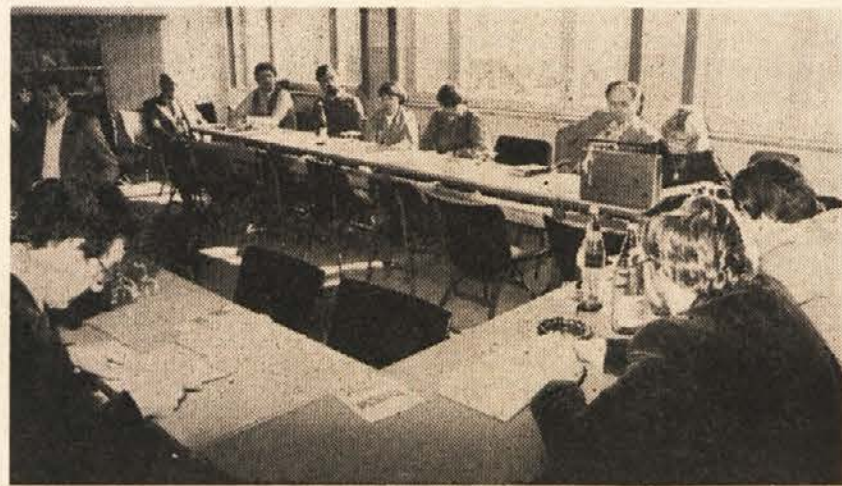
kar je za zamejskega Slovenca še posebno velikega pomena. Ob tem pa je Vidmar še naglasil, da Slovenci živimo na geografsko pomembnem prostoru, zato so nasprotniki skušali uničiti našo kul-

dov, seveda pa mora ob tem razvijati svojo lastno. Zato je Vidmar smatral trajne stike med Slovenci v zamejstvu z matičnim narodom za potrebne, zlasti s centrom in kulturnimi ustanovami, kar je garant za dinamičnost enotnega slovenskega kulturnega prostora. Zaključno je Vidmar še enkrat naglasil, da živimo na prostoru za katerega se vsi trgajo, a Slovenci smo narod in zato hočemo obstati.

V sledeči diskusiji, katero je vodil Janko Malle, je bilo govora o razmerah v katerih koroški Slovenci živimo, zlasti kar zadeva raznarodovalni pritisk, o vlogi takozvanega pojma „manjšina-most“, ki se je šestokrat izkazal kot most - enosmernica, potem še o tem kolikšnega pomena je ideologija v umetnosti in o kulturi, ki naj bo nacionalna, po vsebini pa univerzalna.

V nedeljo je v Podravljah referiral Franci Zwitter mlajši o začetkih odrske dejavnosti do ljudske pesmi. Referat je s svojim prispevkom med udeleženci našel dober odmev, kar je izzvalo tudi živahno, a konstruktivno diskusijo. Zaradi zanimivosti, bomo Zwitterov referat v

turno enoto. Po drugi strani pa je naš prostor edinstveno kulturno presečišče v Evropi, česar se moramo zavedati, da imamo prav v tem oziru še posebno nalogo, ki je

Udeleženci seminarja SPZ v Podravljah

sicer odgovorna, je pa tudi naša bistvena dragocenost. Pri tem pa mora biti naše izžarevanje slovensko, obratno pa moramo sprejemati kulturo drugih narodov. To pa je posebno važno za zamejstvo, da ohranja svojo slovensko kulturo, spremlja kulturo drugih naro-

doglednem času objavili v našem listu.

Tako lahko ugotovimo, da je SPZ spet z uspehom izvedla enega izmed tradicionalnih seminarjev v Podravljah, ki je udeležencem brez dvoma utrdil slovensko kulturno zavest.

Šestorica mladih slovenskih grafikov razstavlja v Celovcu

Slovenska prosvetna zveza in Društvo umetnikov Koroške sta prejšnji četrtek v prostorih Doma umetnikov v Celovcu vabila na otvoritev razstave šestih slovenskih grafikov mlajše generacije. Torej gre za dela Lucijana Bratuš, Borisa Jesiha, Metke Krašovec, Jožeta Spacala, Branka Suhyja in Gorazda Šefrana. Vsak izmed umetnikov je zastopan z zaokroženim ciklom del, ki dokumentirajo umetniško smer posameznega avtorja.

O pričujoči razstavi, ki je domala prepotovala že vse največje kulturne centre sveta, je direktor Moderne galerije v Ljubljani prof. Zoran Kržišnik med drugim dejal: „Grafični listi, zbrani na tej razstavi, so delo mlajšega rodu slovenskih ustvarjalcev, ki — v širšem pomenu besede — nadaljujejo tradicijo v svetu že utrjenega pojma LJUBLJANSKE GRAFIČNE SOLE. Seveda vnašajo predstavniki nove generacije v svoja dela nov čas, lahko bi rekli z modernim izrazom: novo občutljivost — in so nadalje-

valci tradicije predvsem kar zadeva uporabljene tehnike in proceduralno razmišljanje; ostajajo pa pri tem krepke individualnosti, umetniki, ki se, v skladu z jugoslovanskim pojmovanjem pluralizma v umetnosti, vzpenjajo vsak po svoji poti.“

Razstavo sta ob navzočnosti predstavnikov političnega in kulturnega življenja obeh narodnih skupnosti v deželi ter SR Slovenije, kakor tudi nekaterih umetnikov odprla podpredsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris in predsednik Društva umetnikov Koroške dr. Leopold Goess.

Pred otvoritvijo razstave pa je bila diskusija o aktualnih tendencah v likovni umetnosti na Koroškem in v Sloveniji. Po pozdravu navzočih koroških in slovenskih umetnikov po dr. Goessu in dr. Malleju, je uvodne besede spregovoril prof. Zoran Kržišnik. Slednji je podal pregled razvoja slovenske grafike v Sloveniji, ki je po letih 1950 doživela izreden razmah, tako da je slovenska grafična umetnost tudi v inozemstvu dobivala čedalje večji ugled. K temu je brez dvoma doprinesla tudi ljubljanska grafična šola, je menil prof. Kržišnik. Zato je tudi naravno, da je Ljubljana postala znan mednarodni grafični center, ki se predvsem odraža v grafičnem bienalu in razstavah INTART. Kržišnik je med drugim povedal, da ima Slovenija danes nad 200 galerij in razstavnih prostorov, kar dokazuje močno zanimanje za likovno umetnost oziroma prisotnost v vseh večjih centrih Slovenije.

Po izčrpnih predstavitvi in usmerjenosti slovenske grafike v Sloveniji, je

Zakladnici enotne slovenske kulture prispevati nekaj izvirnega

Enotni slovenski kulturni prostor nam na Koroškem od plebiscitnih dni naprej pomeni več kot le spoznanje o jezikovni skupnosti, o čustveni in duhovni sorodnosti z drugimi deli slovenskega naroda. V njem se izraža skupna usoda vsega slovenskega ljudstva, njegova narodotvorna moč. V njem je shranjen materialni in duhovni prispevek Koroške v razvoju slovenske kulture. Z njim zagovarjamo svojo pravico do lastne, slovenske narodne zgodovine in identitete.

Slovenska politika v preteklih desetletjih v pravilnost in upravičenost tega gesla ni kdaj resno podvomila. Takšen dvom bi kajpada pospešil narodno odtujevanje in ponemčevanje širših slojev našega ljudstva. Kakor je geslo o enotnem kulturnem prostoru obveljalo v slovenski politiki na Koroškem, tako ga je pogostokrat zanemarjala ali pa zgolj deklarativno upoštevala naša kulturna administracija.

Bistvo problematike enotnega kulturnega prostora je za Koroško bilo v KONKRETNEM ODNOSU DO KULTURNE OBNOVE po socialistični revoluciji na Slovenskem, v našem osrednjem narodnem prostoru. Ker ena slovenska struja revolucionarnim idejnim premikom po osvoboditvi iz političnih vzrokov dolgo časa ni hotela slediti, je v njej prevladoval do pred kratkim tradicionalni, konservativni, izključno na krščansko tradicijo vezani REGIONALIZEM v prosvetnem delu. To je bil hkrati pojav močne „ideologizacije“ kulture, njenega podrejanja strankarsko-ideološkemu namenom. Te vrste regionalizem je močno poudarjal posebnosti in krajevne značilnosti koroškega kulturnega izročila in jih marsikdaj že kar zavestno poglobljala. To pa ni učinkovalo kot element bogatitve ene skupne narodne kulture, temveč le bolj kot element diferenciacije in razhajanja. Objektivno je torej delovalo proti zamisli o enotnem slovenskem kulturnem prostoru. Po drugi strani nas pa golo posnemanje novih kulturnih vsebin in oblik iz osrednjega slovenskega prostora tudi ni uspelo dvigniti iz koroške zaprtosti. Brez resnične notranje kulturne „revolucije“ je naša „napredna“ kultura stala blede v senci ozkosrčnega

kulturnega provincializma. O enotnem kulturnem prostoru v obeh primerih razen velikih besed ni ostalo dosti kaj.

Zadnja leta so marsikaj spremenila. Vzporedno s političnimi premiki je čutili tudi v kulturnem delu na Koroškem dobrodejne spremembe.

Še niso premagani vsi regionalistični vplivi in ovire idejnopoličnega značaja. Še se srečujemo s šematizmom in epigonstvom. Nesprevidljivi pa so čvrsti koraki v pomlajenju in notranji koroški kulturni obnovi. Na literarnem polju morda najbolj otipljivo srečujemo zadnja leta tudi v slikarstvu in v glasbeni kulturi marsikatero „inovacijo“. Skupno vsem tem pojavom je, da črpajo snovi iz koroške družbene in duhovne resničnosti in narodnostnega problema v nji. Tem novim vsebinam odgovarjajo tudi nove oblike. Nekaj je takih primerov, ki — naslanjajo se na avtohtone, samonikle, samorastniške tradicije — uspešno uva-

75 let
Slovenske
prosvetne
zveze

jajo sodobna izpovedna sredstva.

Kaj ima to opraviti z enotnim slovenskim kulturnim prostorom? Ker je vse kulturno ustvarjanje in sprejemanje v svojem bistvu intimno človeško in družbeno dogajanje hkrati (tako J. Vidmar na seminarju), lahko le tista kultura nekaj POMENI v življenju naroda, ki iz družbenega dogajanja avtentično nastaja in se vanj tudi vrača, ko jo je posameznik individualno sprejel in podoživel. Le takšna s prostorom in časom usklajena, potrebam družbe in posameznika odgovarjajoča kulturna ustvarjalnost lahko V ZAKLADNICO ENOTNE SLOVENSKE KULTURE prispeva nekaj IZVIRNEGA, vrednega in NEZAMENLJIVEGA — BREZ PRIZVOKA PROVINCIALIZMA.

dr. Jože Messner

Razgovor med slovenskimi in koroškimi umetniki v Domu umetnikov

spregovoril direktor Doma umetnikov dr. Karl Newole, ki je menil, da se Koroška s Slovenijo že zaradi velikosti in števila prebivalstva ne more meriti, da zaradi tega ne premore posameznih slikarskih skupin, kaj šele lastne grafične šole.

V sledeči diskusiji so nekateri izmed navzočih umetnikov — gostov in domačinov zavzeli stališče do nekaterih vprašanj. Tako je Jože Spacal razlagal pomen njegove umetniške izpovedi oz. uporabe elektronike v njegovi grafiki, medtem ko je Gisbert Hocke menil, da se v Ljubljani počuti prav tako doma kot v Celov-

cu. Kar je spet potrdilo o dobrem sodelovanju med koroškimi in slovenskimi umetniki.

Da je prišlo do te razstave in nenazadnje koristnega pogovora, ima gotovo največje zasluge jugoslovanski vicekonzul v Celovcu Svetislav Popović, ki je odgovoren za kulturne stike. Da je pogovor tekkel v smislu enakopravnosti — v obeh jezikih, pa je bila zasluga Helge Mračnikar, ki je odlično prevajala iz slovenščine v nemščino in obratno.

Razstavo slovenskih umetnikov je v Domu umetnikov v Celovcu možno ogledati do 7. aprila 1983.

Slovenska prosvetna zveza in Dom umetnikov v Celovcu
vabita na

likovno razstavo v Domu umetnikov v Celovcu

na kateri sodelujejo likovni umetniki
LUCIJAN BRATUŠ, BORIS JESIH, METKA, KRAŠOVEC,
JAŽE SPACAL, BRANKO SUHY in GORAZD ŠEFRAN.

Razstava je odprta do 7. aprila 1983 od ponedeljka do petka
v času od 11. do 13. in od 16. do 19. ure.

Prisrčno vabljeni!

„Gast 83“ zaključen

Letovanje v Jugoslaviji izredno privlačno

V soboto je bila v Celovcu tradicionalna otvoritev strokovnega sejma gastronomije in turizma „Gast 83“. Sejem je otvoril zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschräger, ki je v svojem govoru poudaril izreden pomen turizma, ne samo za Koroško, temveč za celotno avstrijsko gospodarstvo. Na sejmu je bil tudi trgovski minister Josef Staribacher. Oba sta ob tej priložnosti obiskala jugoslovanski paviljon.

Vzporedno s celovško Gast se v Ljubljani odvija Sejem Alpe-Jadran.

V torek je bil v okviru le-tega Koroški dan. Podobno pa je bil v sredo na celovski Gast Jugoslovanski dan, na katerega sta vabila Gospodarska zbornica Slovenije in Splošno združenje gostinstva in turizma Slovenije. Iz izvajanj smo lahko razbrali, da je Jugoslavija odločno med najcenejšimi državami v Evropi. To trditve so podkrepili s sledečimi primeri: cena srednjega menija z vinom, sladoledom... znaša v Jugoslaviji 531 ND. Ta storitev bi v Grčiji, v primerjavi z dinarji, znaša-

la 1207 ND; v ZRN 1580 ND in v Avstriji 1280 ND. Cena kave znaša v hotelih 25 ND, v Avstriji pa 22 šil, kar je preračunano 90 ND in to čeprav je cena kave v Jugoslaviji mnogo dražja kot v Avstriji. Poleg teh ugodnosti imajo turisti v Jugoslaviji, če se poslužijo dinarskih čekov, še dodatno 10 odstotni popust. Iz teh nekaj podatkov je dobro razvidno, da je letovanje za Avstrijce in za druge državljane, v Jugoslaviji glede cen zelo atraktivno, kar pa ni vse, saj poznamo Jugoslavijo s svojimi otoki na Jadranu in drugimi krajevnimi lepotami prav tako kot izredno privlačen cilj.

Jugoslovanski dan na Gast 83 je bil torej zelo informativnega značaja, saj smo šele tokrat imeli priložnost, kaj več zvedeti o storitvah jugoslovanskega turizma, ki je v zadnjih letih zelo napredoval.

Zbrane novinarje in zastopnike turističnih in gospodarskih organizacij je na tiskovni konferenci Jugoslovanskega dne pozdravil predsednik Gospodarske zbornice Slovenije v Celovcu Slavko Breznik, ki je ob tej priložnosti čestital predsedniku Celovškega sejma gospodu Dermuthu k 15-letnici obstoja Gast, z željo, da bi se sodelovanje med obema sosednjima deželama še bolj utrdilo. Na jugoslovanskem dnevu je referiral direktor Kompassa tovariš Conradi.

Iz Železne Kaple

ZELEZNA KAPLA V RADIU

Pred dnevi so v okviru oddaje Radiospielwiese koroškega studia tekmovali kandidati iz Železne Kaple in gornjekoroškega kraja Malta. Seveda so v oddaji nadrobno predstavili oba kraja, tretji del oddaje pa je bil namenjen širšemu krogu prebivalcev in raznim anekdotam. Tudi poslušalci na sprejemnikih so imeli nalogo, da telefonično sporočijo svoje rime na temo zdravilne Carinthie. Sploh je večina prispevkov o Železni Kapli imela za vsebino „kisló vodo“, naravne lepote ali turistično tradicijo in današnji ponudbo. Poslušanje ob sprejemnikih je bilo prijetno, domačine pa je le motila ugotovitev napovedovalca, da v Kapli govorimo „3 Sprachen perfekt“. To pa zato, ker sicer ni bilo slišati niti besede, da v Železni Kapli živimo in ustvarjamo tudi Slovenci.

Ob težkih vprašanjih so se vsi kandidati dobro odrezali, akoravno so bili nekoliko srečnejši zmagovalci iz Malte.

OBISK IZ ŠMIHELA

Mlada igralska skupina KPD iz Šmihela je gostovala v farni dvo-

Evropski most tudi na Koroškem

Tudi na Koroškem napreduje gradnja avtocest. Do leta 1986 (če bo šlo vse po sreči) bo do italijanske državne meje pri Vratah-Megvarje zgrajena avtocesta (to je cestni odsek od Brnce do meje) in polovična avtocesta od Spitala do Beljaka. Takrat bo možno iz Celovca doseči sever Avstrije samo po avtocesti. Na liniji Dunaj-Celovec pa bo na Koroškem tedaj samo 60 km vrzeli (med Volšperkom in Celovcem), ki ne bo pokrita z avtocesto.

V Labotski dolini pri Twimbergu bo avtocesta prečkala dolino v obliki mosta, ki se bo pel 160 metrov nad dolino. Ta most bodo imenovali Karl-Stefan-Albert-most (po Karlu Sekanini, Stefanu Knaflu in Albertu Steinerju, graditelju mostu). Zaradi veličine in višine je most že dobil sicer neuradno ime koroški evropski most, ki spominja na takoiimenovano Europa-Brücke na tirolsko-italijanski meji. Pri gradnji avtoceste v Labotski dolini na območju Bad St. Leonharda so graditelji naleteli na zelo neugodne geološke razmere, ki bodo zahtevale še dodatnih 20 milijonov šil.

DRABUNAŽE:

Andreja Ogrisa ni več

V nedeljo smo spremili k zdajšnjemu počitku na pokopališče v Klančah velikega rodoljuba Andreja Ogrisa pd. Pevcarja iz Drabunaž pri Galiciji. Umril je v 80. letu starosti. Zaradi zvestobe do materinega jezika in svojega ljudstva je moral kot na stotine drugih koroških slovenskih družin, tistega usodnega 14. aprila 1942 zapustiti rodni dom in iti v pregnanstvo v Nemčijo. Pozneje je bil aretiran in vržen v tabornišče smrti Dachau, kjer je pretrpel 28 mesecev in bil končno osvobojen od zavezniških sil.

Velika množica ljudi, med njimi Tomi Ogris — v imenu SPZ in ZSO — Jože Partl — v imenu izseljencev — in Peter Štern — v imenu domačega prosvetnega društva in NSKS — so se poslovili od tega velikega rodoljuba, ki je užival veliko spoštovanje in priljubljenost med našim ljudstvom, kar je tudi prepričljivo pokazala ogromna udeležba na pogrebu.

Slovenska prosvetna zveza in Zveza slovenskih izseljencev sta namesto vencev darovali ustrezno vsoto za celovski dijaški dom SŠD. Težko prizadetim svojcem in sorodnikom izrekamo naše iskreno in globoko sožalje. Podrobneje bomo poročali prihodnjič.

rani z igro „Neopravičena ura“. Prireditve v Železni Kapli in razni nastopi društvenikov drugod se naravnost vrstijo in tako je tokrat sledilo vabilu manj ljudi. Goste iz Šmihela, ki nas le redko obiščejo in občinstvo je v imenu prireditelja SPD „Zarja“ pozdravil predsednik Miha Travnik.

Vsebina igre je taka, da se je ob dogajanju možno razveseliti in nasmejati pa tudi zresniti. Vsebinski primerno so igri sledili tudi gledalci.

M. T.

Škofja Loka - jubilejni koncert

Med občinama Sele in Škofja Loka obstoja že desetletno tesno prijateljsko sodelovanje. Pobudnik za to sodelovanje je bil, žal danes že rajni selški župan in podpredsednik Slovenske prosvetne zveze Herman Velik. Ker je bil velik rodoljub in zaveden koroški Slovenec so v Selah-Kotu tedaj SPD „Košuta“ preimenovali v SPD „Herman Velik“. Lep in plemenit akt hvaležnosti do tega priljubljenega kulturnopolitičnega delavca.

To započeto medobčinsko dejavnost danes Selani in Škofjeločani pridno nadaljujejo. Vokalni oktet Jelovice, ki je že večkrat nastopal v Selah, je za desetletnico pobratenja med obema občinama povabil Selane, da skupno praznujejo ta jubilej. Koncert se je odvijal v galeriji na loškem gradu.

Obirsko - Zdravniško predavanje

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem in krajevni odbor Zveze slovenskih žena Železna Kapla sta skupno organizirala zdravniško predavanje pri Kovaču na Obirskem, ki ga je imel dr. Tomo Hribernik iz Kranja. Zbralo se nas je nad 40 poslušalcev, ki jih je pozdravila Milena Gröblacher v imenu obeh organizacij in dala besedo zdravniku dr. Tomu Hriberniku. Govoril nam je o zdravi prehrani in nam istočasno naštel različne bolezni, ki nastanejo zaradi napačne prehrane. Povedal nam je, da človek nima ustvarjenega zobovja za surovo meso, kot na pri-

Mer maček, pes, lisica... temveč za prekuhanu in pečeno meso. Vsi pa smo bili malo presenečeni, ko nam je povedal, da je svinjsko meso bolj škodljivo kot koristno. Priporočal pa nam je surovo sadje in zelenjavo in to čim manj prenarjeno. Nato nam je dr. Hribernik demonstiral masiranje. Neko ženo je bolel zob in se je javila za masiranje in neverjetno, po masiranju se je počutila boljše. Tudi proti nizkemu in visokemu krvnemu pritisku, glavobolu in še proti različnim drugim bolečinam in boleznim je pokazal ustrezne prijeme, ki se jih naj vsak dan poslužujemo (masiranje) in stanje se bo izboljšalo.

Bil je lep celovečerni koncert poln prekrasnih melodij, ki jih je publika nagradila z navdušenim aplavzom. Selskim dekljem in dirigentu je veljal še posebno spontan aplavz, kar je prepričljiv dokaz tesne povezanosti z zamejskimi Slovenci. Sobotni koncert je bil lep prispevek v prid nadaljnjemu prijateljskemu sodelovanju med obema pobratenima občinama.

Vsi smo bili hvaležni predavatelju dr. Hriberniku za številne nasvete, posebno pa za masiranje, saj so se kar na licu mesta bolečine potesile. Po predavanju smo se mu vljudno zahvalili in ga prosili, da bi spet prišel v jeseni, kar je rad obljubil.

Zaključno se je društvena podpredsednica Mira Haderlap v imenu vseh iskreno zahvalila dr. Hriberniku za izredno zanimivo in privlačno predavanje. Podobna predavanja dr. Hribernika so bila tudi v Borovljah, Selah-Zgornjem Kotu in v Bilčovsu. Vsa predavanja so bila dobro obiskana.

Katoliški dom prosvete v Tinjah V soboto 26. 3. 1983 ob 19.30 uri

RAZSTAVA

slikarskih del dijakov slovenske gimnazije v Celovcu.

Obvestilo Slovenskega šolskega društva o novem domu

(MIKSCHALLEE—HINDENBERGSTRASSE, CELOVEC)

- Dom bomo odprli s pričetkom šolskega leta 1983/1984
- Dom je sodobno urejen — dvo- in triposteljne sobe s prho in straniščem ter z mestom za individualno učenje
- Dom stoji v neposredni bližini Zvezne gimnazije za Slovence
- Vzgojne skupine bodo štele med 12 in 18 gojencev. Vsaka skupina ima svojo učilnico in prostor za tiho učenje
- V vsakem nadstropju je vzgojiteljska soba za oddelčne vzgojitelje
- Gojenci bodo dobivali strokovno pomoč pri učenju
- Sodobna telovadnica z možnostmi za vse dvoranske športne panoge
- Klubski prostor
- Samopostrežna kuhinja
- Poldnevno bivanje za dijake, ki odhajajo zvečer domov (kosilo, pomoč pri učenju, vzdrževalna šil 1.800.—)
- Mesečna vzdrževalna šil 1.800.—
- Sprejemamo dijake Zvezne gimnazije za Slovence in vseh splošnoizobraževalnih in poklicnoizobraževalnih srednjih in višjih šol, študente ter vajuence.

Prijave sprejema Dijaški dom, Tarviserstr. 16, 9020 Celovec (tel. 51 36 74)

PRISPEVAJMO ZA GRADNJO DOMA dijaške, študentske in vajejske mladine

Za gradnjo doma so prispevali: družina Kap, Zamanje-Škocijan, 1.000 šil.; Dobeiz Valentin, Lepena, 500 šil.; Dovjak Matevž, Borovlje, 500 šil.; Blasius Opetnik, Pliberk, 2.000 šil.; Fertschnig Hubert, Bistrica v Rožu, 500 šil.; Urschitz Hanzi, Bekštanj, 200 šil.; Hotel Breznik, Pliberk, 500 šil.; Hanzej Kanžian, Rožek, 300 šil.; Leopold Katholnik, Sellschach, 200 šil.; Klemenšek Leopold, Sinča vas, 1.000 šil.; dr. Ana Petek, Velikovec, 1.000 šil.; neimenovani, Šmihel, 300 šil.; Karner Gottfried, Pliberk, 50 šil.; Petschnig Albert, Ledenitzen, 200 šil.; Karl Rudolf, Loče, 500 šil.; Ožgan Ludmila, Loče, 100 šil.; Kanžian Maks, Rožek, 1.000 šil.; Gröblacher Milena, Škocijan, 10 šilingov; Cimžar Modesta, Cahorče, 150 šilingov; Mairitsch Augustine, Beljak, 500 šil.; Ogris Waltraud, 250 šil.; Hafner Elfriede, Celovec, 500 šil.; Wagner Inge, Sentvid, 400 šil.; Kaiser Leopold, 200 šil.; Bessenreiter, 160 šil.; Piskernik Milan, Lobnik, 300 šil.; neimenovani, Sele-Kot, 300 šil.; Bogomir Lumbar, Breze, 300 šil.; dr. Milan Sienčnik, Dobrla vas, 500 šil.; inž. Gallob Slavko, Brnca, 400 šil.; Maulz Jožef, Sele, 500 šil.; Vejnjak Franc, Remšenik, 20 šil.; Krušič Anton, Bilčovs, 500 šil.; Allesch Robert, Škofiče, 300 šil.; Ules Martin, Pliberk, 50 šil.; Pasterk Kristina, Zelezna Kapla, 500 šil.

PRIREDITVE

SPD Obir na Obirskem vabi na celovečerni KONCERT

ki bo v soboto 25. marca 1983, ob 19.30 uri v Kovačevi gostilni. Prvič nas bodo na Obirskem obiskali Ločani s tamburaškim ansamblom SPD Jepa-Baško jezero, pod vodstvom Erike Wrolich.

SPD Edinost in Posojilnica Pliberk vabita na predavanje in razgovor

„O DAVČNIH UGODNOSTIH“ v Posojilnici Pliberk, v ponedeljek 28. 3. 1983, ob 20. uri. Predavatelj: Andrej Wakounig, revident na finančnem uradu v Celovcu.

Krščanska kulturna zveza vabi na REDNI OBČNI ZBOR

v petek 25. marca 1983, ob 19. uri v Slomškovem domu (10.-Oktober-Straße 25) v Celovcu. Vsako društvo ima na občnem zboru dve glasovni pravici. Občnega zbora se lahko udeležijo tudi drugi člani društev brez volilne pravice.

ODPRTJE SLIKARSKE RAZSTAVE STANKA SADJAKA

v petek 25. marca ob 18. uri v Mohorjevi knjigarni. Ob tej priložnosti bo dražba slike v prid prizadetim otrokom. Razstava bo odprta do 23. aprila 1983

Slovenska prosvetna zveza in krajevna društva vabijo v okviru dnevov slovenskega filma na predstavitev zadnjega filma

PUSTOTA

v petek 25. marca 1983, ob 20. uri v kinu Janach v Šentjakobu v Rožu.

POSOJILNICA ZELEZNA KAPLA išče NAMEŠČENCA

za celodnevno nastavitve. Znanje obeh deželnih jezikov, odslužen vojaški rok. Absolventi trgovske šole - trgovske akademije - ABI-tečaja imajo prednost.

Interesenti naj pišejo na Posojilnico Železna Kapla 9135 Zelezna Kapla 67 Plača in vstop po dogovoru.

OBIŠČIMO OPERO „ČAROBNA PIŠČAL“ V LJUBLJANI

V soboto 9. aprila bo v Ljubljani predstavitev opere „Čarobna piščal“ Wolfganga Amadeusa Mozarta. Slovenska prosvetna zveza in Avstrijsko-jugoslovansko društvo v Celovcu vabita na obisk te znane operne predstave. Ob 13.30 uri bo odhod avtobusa iz Beljaka (izpred glavnega kolodvora) in ob 14.30 uri iz Celovca (glavni kolodvor). Ob približno 16. uri bo omnibus v Ljubljani, kjer je organiziran ogled novozgrajenega Cankarjevega doma. Ob 17.30 uri se je možno poslužiti večerje v restavraciji kulturnega centra (rezervirani prostori!). Ob 19.30 uri predstavitev opere Čarobna piščal ter nato ob 22. uri povratek v Celovec oziroma v Beljak.

Pavšalna cena za to posebno vožnjo znaša 200 šilingov. V ceno je seveda vključena tudi vstopnina. Prijave so možne do 30. marca pri Slovenski prosvetni zvezi, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Srečanje gledališnikov prostora Alpe-Jadran v Celovcu

Na osnovi dogovora vodij gledališč prostora Alpe-Jadran v lanskem letu, je pretekli teden v prostorih Delavske zbornice v Celovcu

nosti za sodelovanje z drugimi gledališči zelo omejene. Vendar so bili vsi enotnega mnenja, da je povezava nujno potrebna in da bo

stregel z najbolj konkretnimi predlogi sodelovanja. Tako so prav na osnovi njegovih izvajanj ob ključnem pogovoru sprejeli vrsto konkretnih dogovorov, ki jih bodo skušali uresničiti v prihodnjem času. Dr. Kmecl je na primer med drugim predlagal, da bi v Celovcu organizirali predstave šestih najboljših gledaliških komadov iz slovenskega kulturnega prostora, kar bi na osnovi abonmaja bilo gotovo izvedljivo, pri čemer bi udeležba koroških Slovencev bila gotovo pomembna. Intendant celovškega gledališča Wochinz temu ni nasprotoval, pač pa je deželni glavar Wagner menil, da se bi to moralo odvijati na osnovi reciprocitete.

Simpozij je brez dvoma bil prvi korak k tesnejšemu sodelovanju med gledališči prostora Alpe-Jadran, pri čemer se je tudi pokazalo, da je položaj slovenskih gledališč napram drugim zelo ugoden, saj imajo v svoji deželi pomembno funkcijo in temu primerno podporo.

potekal simpozij gledališnikov imenovanega področja, ki obsega več dežel od Hrvaške do Bavarske. Pod naslovom Iluzija ali spodbuda so se pogovarjali o možnostih sodelovanja med gledališkimi hišami v okviru prostora Alpe-Jadran. Simpozij je odprl koroški deželni glavar Leopold Wagner, ki je najprej pozdravil udeležence nato spregovoril uvodne besede in s tem odprl ta dvodnevni posvet.

Simpozija se je udeležilo nad štiriideset predstavnikov gledaliških hiš in drugih kulturnih ustanov in sicer iz Celovca, Vicenze, Ljubljane, Solnograda, Zagreba, Münchna, Trsta, Bregena in Dunaja.

Številni referenti so v svojih izjavah nakazali situacijo, v kateri se nahaja njihova gledališka dejavnost, pri čemer je v glavnem prišlo do izraza, da se morajo boriti za svoj obstoj in so zato njihove mož-

treba najti oblike, ki bodo omogočale boljše povezavo in izmenjavo med gledališči v prostoru Alpe-Jadran. V tem oziru je med udeleženci našel največji odziv referat predsednika Sveta za kulturo pri SRS dr. Matjaža Kmecla, ki je po-

Z dejanji skrbijo za ugled domovine

Alpinist Franček Knez iz Celja je lansko leto v šestih urah preplezal severno steno Eigerja v Švici. Če sedaj primerjamo, da je svetovno znani italijanski alpinist, Južni Tirolec Reinhold Messner, za isto steno naredil deset ur, potem lahko mirne duše rečemo, da je Franček Knez s tem svojim podvigom postavil svetovni rekord (gotovo to ni bil njegov namen). Takšnih in podobnih alpinističnih podvigov pa so slovenski oz. jugoslovanski alpinisti beležili že celo vrsto (Daulaghi, Lhotse, Aconca-

gua...), vendar pa smo največ o letih zvedeli iz tujih listov in revij, medtem ko je domači tisk blestel s pretirano skromnostjo ali pa uspehom sploh ni dal primerne pozornosti. Da imajo jugoslovanski alpinisti danes svetovni sloves ni niti v najmanjšem merilu zasluža jugoslovanskega tiska, marveč tujega, kar seveda ni narobe.

Na žalost se Slovenci držimo še vedno starega pregovora — „lastna hvala se pod mizo valja“. Vendar ravnino alpinizmu, kjer so Jugoslovani danes sila, bi bilo treba v jugoslovanskem tisku dati več poudarka, ker so uspehi jugoslovanskih alpinistov mnogo prispevali k ugledu države. Najbolj znane alpinistične revije v Evropi, zlasti „Der Bergsteiger“ so Jugoslaviji dale predikat alpinistične vesile, doma pa ljudje bore malo vedo, kakšni srčni ljudje živijo med njimi, ki bi vsekakor zaslužili več pozornosti in razumevanja. Kritika slovenskih alpinistov na račun domačega tiska, da ne zna več iztržiti v korist slovenskega oz. jugoslovanskega alpinizma, je popolnoma upravičena.

P. L.

Posojilnica Dobrla vas vabi na
REDNI OBČNI ZBOR
ki bo v nedeljo 27. marca 1983, ob 10. uri dopoldne v kulturnem domu v Dobrli vasi.

Mutasti bratje 24. aprila na Koroškem

Na povabilo Slovenske prosvetne zveze bo 24. aprila 1983 gostovalo Slovensko stalno gledališče iz Trsta v mestnem gledališču v Celovcu.

Poljudna igra Matjaža Kmecla daje v dveh dejanjih v premislek razna vprašanja slovenske manjšine na Koroškem. Igra „Mutasti bratje“ opisuje naše slovenske koroške razmere, slika problem narodnega odpadništva v prostoru, ki koroške Slovence življenjsko ogroža. „Mutasti niso mutasti zato, ker bi ne znali govoriti, ampak zato, ker jim je govor prepovedan. Gre za problem molka in umolknitve temeljnega v ljudeh, gre za umolknitev jezika in za izruvanje človeka iz kulturnih, zgodovinskih identitetnih tradicij. To pa je seveda najbolj kruto, kar se osveščnemu posamezniku lahko zgodi“ (Primorski dnevnik, 12. 12. 1982).

Igra vzpodbuja k razmišljanju o položaju našega slovenstva, je pretresljiva, ker prikazuje tiste probleme, ki nas najbolj bolijo, hkrati pa izraža protest proti brezbriznosti večinskega naroda, ki jemlje problem kot turistično atrakcijo. Kritično tolmači tudi načelne izjave ljubljanskih izletnikov, ki v narodnostni identiteti koroških Slovencev vidijo le slovenske koroške melodije.

24. 4. 1983 ob 15. uri imate enkratno priložnost, da si to igro ogledate v mestnem gledališču v Celovcu!

IVAN TAVČAR

19

4000

ČASU PRIMERNA POVEST IZ PRIHODNIH DOB
(Po vzorih dr. Ničmaha napisal dr. Nevšekdo)

Ravno je stopala ta tolpa pred mano. Govorili niso, samo časih so z mogočno zvonečim glasom zapeli pretočno pesem: „Miserere, miserere.“ Zdeli so se mi kakor pogrebci, ki neso k pokopu svojega srca najdražje in najljubše bitje.

Postala sva nekaj časa, da so naju zopet prehiteli. Zaradi gostega prahu ni bilo moči hoditi z njimi.

„Kdo so ti nesrečniki?“ vprašam spremljevalca. „Izvestno hudodelniki, katerim so prisojene hude kazni, morda celo zločinci, ki odhajajo v pregnanstvo v puščavo Sahara? Čemu pojo miserere, in čemu jim tiči groza na bledeh obrazih? Govori, prijatelj, in pojasni mi vse to!“

„To niso hudodelniki,“ prične profesor z vseučilišča Svetega Simplicija, „in tudi ne obsojenci, katerim je nastopiti trdi pot v peščeno Sahara. To so mladeniči na poti k mesečnemu naboru, da bi jih potrdili za zakon.“

„Vsak mesec imate takšne nabore?“

„Vsak mesec. Oglasiti se sme vsakdo, komur je drago stopiti v sveti zakon. Komur je sreča mila, dobi prijetno družico, komur pa usoda ni prijateljica, naloži mu na rame staro in grdo devico, da mu greni življenje, kolikor more.“

„In čemu pojo miserere?“

„Kako naj se ti izrazim? Zakon je tudi pri vas v Si-

biriji negotova stvar, prav kakor bi se človek napolil v slabotnem čolniku na morje, kjer ga čakajo viharji Ni li res tako?“

„Pametno govoriš! Tudi pri nas v Sibiriji so združeni zakoni z viharji.“

„Vidiš torej! In tako je bilo vedno in drugače nikdar ne bode. Se li sedaj še čudiš, da pojo ti ljudje miserere, kadar korakajo k naboru?“

„Ne čudim se!“

„Toda letos imajo ti mladeniči še drug vzrok, da niso preradostni na poti, kjer sva jih ravno došla.“

„Odkrij mi tudi ta vzrok.“

„Letos je sploh slabo leto. Preveč se jih je oddalo v župnišča in kaplanije. Tja so vzeli najmlajše in najlepše, tu pa so ostale starikave in pegaste, ki človeku nikakor ne morejo ogreti srca.“

„Kako naj te umejem?“

„Potrpi! Vse ti odkrijem. Mlada in krasna ženska ima na svetu več prilike, da zagazi v pregreho nego ona, ki je priletna, in kateri ne cveto rože po licih. Ali ni to res?“

„Popolnoma res!“

„Kolikor lepša je ženska, tem več ima izkušnjav. Taki ženski se mora vzeti vsaka prilika in odkazati ji je mesto, kamor ne sezajo valovi pregrešnega vsakdanjega življenja. In kje bi bila varnejša nego v hiši, kjer ni prepira, ne jeze, ne strasti?“

„Imate li obilo takih hiš?“

„Imamo jih! To so naša župnišča, kaplanije naše. Vse te svete hiše ne morejo biti brez postrežne in delavne ženske roke!“

„Izvestno ne!“

„Zato so razlagalci svetih knjig blaženega Antona od Kala naposled izvedli, da pristoji župniščem in kaplanijam, kjer vladajo gospodje ‚strožje observancije‘, prednost pri

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

vabi na

MLADINSKO REVIJO

ZNAŠ

v nedeljo 10. aprila 1983 ob 14.30 uri v kulturnem domu za Zilski Bistrici. Sodelujejo otroci kot pevci, recitatorji, glasbeniki in pripovedniki.

Ločilo - umrl je Gamsov oče

Pred nedavnim smo se na pokopališču v Šentlenartu pri sedmih studencih za vedno poslovili od Gamsovega očeta, Janeza Mikla iz Ločila pri Podkloštru. Pokojni je dočkal lepo starost 91 let. Obiskoval je gimnazijo, zaradi dela doma pa se je moral odpovedati študiju. Kot najstarejši sin je zelo mlad moral prevzeti domačo kmetijo in s tem obesiti študij na kln. Ker sam ni mogel nadaljevati študija, je dal svoje otroke študirati — devet sinov in tri hčerke. Pet sinov je moralo v zadnji vojni na fronto, dva se nista več vrnila. Sin Zepej, sedanjí gospodar se je poročil z znano kulturnoprosvetno delavko Požarnikovo Majdo z Brnce. Inteligenca očeta in „ta mladih“ sta se zelo obrestovala, tako da je Gamsovina danes ena najbolj vidnih kmetij v spodnji Zili. Gamsov oče, izredno načitan in razgledan mož, je s svojim znanjem mnogo koristil, ne samo svoji družini, temveč tudi sosesčini. Tako je rad pomagal sosedom tudi pri korespondenci z raznimi uradi. Ne čudimo se torej, da so mu zaupali razne funkcije — bil je ustanovni član Posojilnice Šentlenart pri sedmih studencih, občinski odbornik občine Podklošter in dolgo let vaški in cerkveni zastopnik. Z velikim veseljem se je udeleževal tudi kot gasilec in to kar 72 let.

ljudi, še prav posebno gasilci ter domači župnik Cebul in to pod najtežjimi pogoji, saj je pred kratkim bil podvržen težki operaciji.

Velikega zilskega rodoljuba Gamsovega očeta bomo ohranili v častnem spominu, svojcem pa ob težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje.

Že 50. Dunajski krožek

Prejšnji petek 18. marca je Dunajski krožek imel že 50. srečanje in sicer tokrat v obliki razstave originalnih slik in fotografij Johanesa Pumhösla. Prireditve se je odvijala pod naslovom „Iz delavnice grafika in kiparja“. Prihodnje zasedanje Dunajskega krožka pa bo v petek 22. aprila 1983. Predaval bo mag. dr. Jože Lukan iz Borovlj na temi „Franc Grafenauer — ljudski tribun in poslanec koroških Slovencev.“

Kot po navadi je v okviru vsakega krožka skupna večerja in družabni del (v gostilni Weidinger, Dunaj IV, Danhausergasse 3).

Menjava denarja

Stanje v četrtek 24. marca 1983

Za 100 din dobite	18.00 šil.
Za 100 din plačate	23.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.15 šil.
Za 100 lir plačate	1.24 šil.
Za 100 mark dobite	694.50 šil.
Za 100 mark plačate	710.80 šil.

naboru za zakon, tako da si smejo postrežnice in kuharice izbirati izmed devic, prihajajočih na nabor. Ali ni to modro?“

„Premodro!“

„Mnogo pregreh se prepreči tako. Toda letos, kakor sem ti že pravil, bilo je dokaj služb izpraznjenih, in zato so župnišča in kaplanije pri mesečnih naborih prav pridno asentirale zase, seveda na škodo moškemu spolu, v kolikor se je udeleževal naborov!“

Po teh pojasnilih sva dospela do mesta, kjer je visoko obzidje obkrožalo širen prostor. Spomini iz devetnajstega stoletja so mi govorili, da so se na tem mestu razprostirale nekdanje zelene naše „Prule“. Bile so sedaj obzidane okrog in okrog, in izza ozidja je šumelo, kakor šume buče v panju.

„Kaj se godi za tem zidom?“ vprašam spremljevalca.

„Tukaj je naborni prostor!“ odgovori mi profesor. „Oglejva si nabor! Poučen prizor je, in ko se vrneš v sibirsko svojo domovino, vzpodbujaj sohrzavljanje, naj nas posnemajo! Dovolitev za vstop se nama itak ne more kratiti.“

Pri nizkih vratih je stražilo nekaj gologlavcev. Tisti debeli poročnik, s katerim sem se bil seznanil že prvi dan v mestnem ozidju, veleva je danes na tem mestu. Moj strežnik se izkaže s policijsko privolitvijo, in ko poročniku še posebe plačam deset lir, smem vstopiti.

Po prostoru, odločenem naboru, mrgolela je množica, vendar so bili močje strogo ločeni od žena. Poslednje so nadzirale redovnice, katerih po obleki nisem mogel spoznati. Bog ve, kakov red je bil to, ker so se ženske redovi tedaj tako pomnožili, da jih je bilo samo v Emoni nad tristo. Moštvo pa je nadziral naš gologlavi poročnik, ki je časih stopil tudi med ženstvo, kjer je s strokovnjaškim očesom pregledoval blago, tisti dan postavljeno na trg.

Novi čevlji

Zima se je poslavljala in moji čevlji z njo vred.

„Ne, ne morem jih več popraviti. Odslušili so,“ je izjavil dedek, ko si jih je strokovno ogledal.

Kmalu zatem mi je babica prinesla iz mesta nove čevlje. Bili so visoki, črni težki čevlji in podplate so jim krasili svetli, gosto nabiti žebli. Skratka bili so čevlji, kakršne nosi hribovski otrok vsaj tri leta v dežju, snegu in blatu. Ogledala sem si jih in se našobila:

„Ne bom jih nosila. Grdi so.“

Dedek me je začudeno pogledal, babica pa je sklenila roke in me okregala:

„Ali si znorela?! Otrok neumni! Saj so vendar lepi in močni so. Kaj bi le hotela?“

Hm, babici so se zdeli čevlji nemara res lepi. Toda jaz sem mislila na lične lahke čevljičke, kakršne so nosile nekatere deklice iz doline. Zahotelo se mi je celo nizkih, kakor sta jih imeli trgovčeva Hilda in zdravnikova Erika. Seveda tega nisem razlagala babici. Kupila mi jih tako ali tako ne bi.

Ko sem se naslednje jutro odpravljala v šolo, sem seveda obula nove čevlje.

„Čisto dobri so in še drugo leto ti bodo prav,“ je kimal dedek.

Šla sem z doma in gledala svoje nove čevlje. Zdeli so se mi neznansko veliki. Razen tega je bilo usnje trdo in težko sem hodila.

Po dolinah je ležala bela slana, a griči so že bili obsijani od sonca in ni me zeblo. Prišla sem na belo cesto in poslušala, kako so moji čevlji nabijali po kamenju:

„Tok tok, tok tok, tok tok...“

Zdelo se mi je nemogoče, da bi takole pritolkla po cesti in nato po cementnem hodniku v razred.

Pogledala sem okrog sebe. Sonce je sijalo z jasnega neba, na bregu so cvetele trobentice, bilo je lepo jutro.

„Ne bo me zeblo,“ sem si prigovarjala, „res, ne bo me zeblo, če se sezujem.“

Sedla sem ob cesto in se sezula. Noga-vice sem stlačila v cekar, k šolskim knjigam. Vstala sem in pomislila, kaj naj storim s čevlji. Hoditi bosa in nositi čevlje v roki, ne, tega res nisem marala.

Ne bregu sem zagledala gosto bezgovo grmovje.

„Tja jih skrijem. Ko bom šla iz šole, jih bom lahko našla,“ sem pomislila.

Rečeno, storjeno!

Splazila sem se po strmem klanecu in položila osovražene čevlje k enemu košatih

grmov. Njegove veje so bile še gole, le napeto popje je brstelo na njih.

Stekla sem na cesto in nato v dolino, kjer je bila šola. Ni bilo tako toplo, kakor se mi je zdelo. Prsti na nogah so mi kar kmalu

PAMETNE MISLI

- Na pol poti do zmage je dosti poraženih.
- Sreča je edina stvar, ki se podvoji z delitvijo.
- Vojna je bolezen, ki onečašča človeški rod.
- Blagor doma, kdor ga ima.
- Ceneno blago je vedno najdražje.
- Nič se ne posuši tako hitro kot ženske solze.
- Pokrivajte umazanijo s čimerkoli — vedno bo ostala umazanija.
- Kdor hitro sodi, se tudi hitro pokesa.
- Ceneno blago je vedno najdražje.
- Nič se ne posuši tako hitro kot ženske solze.
- Pokrivajte umazanijo s čimerkoli — vedno bo ostala umazanija.
- Kdor hitro sodi, se tudi hitro pokesa.
- Popolnoma iskrene so samo solze, ki jih točimo nad samim seboj.
- Brez upornikov ni napredka.
- Prva, dasi otroška ljubezen, je več vredna kot vse poznejše.
- Dobivati izkušnje pomeni, delati napake.
- Kdor se hrani z upanjem, umira lačen.
- Tudi oslovsko moč merimo s konjskimi silami.
- Ljubezen je ključ, ki pri človeku vse odpira.

Žerjav in čaplja

Na barju sta živela žerjav in čaplja. Na okrajku barja sta si napravila vsak svoje gnezdo. Prišel je v deželo pustni čas. Pa se je žerjavu zadrželo, da je pusto samemu živeti in si je dejal, da bi se oženil. „Kaj bi — grem in zasnujem čapljo!“

In je stopil — cak-cap — in je sedem ur daleč hodil po močvirju. Prišel je in dejal:

„Čaplja, vzemi me za moža! Bova skupaj živela.“

„Nak, žerjav, ne maram te za moža! Ti imaš prekratko sukno, noge predolge in slabo letiš. Kar poberi se, dolgin!“

Žerjav je odšel domov, čaplja pa je pomislila: „Kaj bi sama živela — bolje bo, da pojdem za žerjavom.“

Ko je prišla čaplja k žerjavu, mu je rekla:

„Žerjav, vzemi me za ženo.“

Žerjav pa hud — in je zarobantil:

„Ne boš, čaplja! Ne maram te! Takrat, ko sem te zasnubil, bi bila pomislila. Zdaj pa kar izgini!“

Čapljo je bilo tako sram, da se je razjokala — in odšla domov. Žerjav je pa vse premislil in si dejal:

„Napak sem storil, da nisem čaplje vzela. Saj mi je dolgčas, ko sem sam. Kar grem in jo vzamem!“

Žerjav je prišel k čaplji, rekoč:

„Čaplja, premislil sem se. Kar vzela bi se. Pojdi z menoj!“

Čaplja pa huda! Nahrulila je žerjava:

„Boš ti mene, dolgin! Nikoli se ne bom omožila s teboj!“

Žerjav je spet stopil do mov. Čaplja pa je bilo že hudo: „Le počemu sem ga odgnala? Rajši pojdem k žerjavu!“

Šla je in ga zasnubila, žerjav pa je kahal jezo.

In tako še dandanašnji hodita drug k drugemu po barju. Snubita se in snubita, pa se nikdar ne poročita.

Od Vesne so Silvestra

Tam na robu bele trate mala hišica stoji. V njej — saj jo morda poznate — zala deklica živi. Večno mlada, nikdar stara se kot vila lepa zdi, ko na svoji trati čara v zvončke sneg, ko zakopni.

Blizu tam žive čebele in metuljčki se pode, z deklico marjetke bele prvih ptic se vesele. Tam na trati, kjer stanuje, se otroški ples vrti, in kdor mimo popotuje, to še njega pomladi.

Bela pot od tamkaj vodi v sonca poln aprilski dan, tam orač na njivo hodi, pesnik rad sanjari tam. Tod se oče vrača z dela in dekle tja hodi štet, koliko ji bo naštela kukavica srečnih let...

Pot od tod gre dalje mimo prvih česenj, ki zore, tu v opoldansko vročino zrela polja že dehte. Kosci tukaj v mrak večerni ukajo glasno domov, tu ponoči v dalji širni slišiš tajni glas svetov.

Tu lahko kar brž zaiđeš na grobišče sred ravnin in v megli kaj težko prideš do zaspanih hiš vasi. Tu lahko že vidiš belo snežno goro pred seboj, a ko sneg zagaziš v celo, v mrak prislubni in postoj.

Tam, kjer se gore mogočne pno kot veličasten grad, dremlje ded pod hribom v koči, večno star, nikoli mlad. O, kako bi rad kdaj videl sled dekle tam z belih trat, a ta nikdar sem ne pride, ker ime ji je — Pomlad.

Vendar tu pri nas živita, že odkar živi naš svet: Vesna, kot iz sonca ulita, in Silvester, beli ded. Pot, ki nas široka vodi mimo njih življenje vse, često vsak od nas prehodi, le onidva — nikdar ne.

Lojze Krakar

S strežnikom stopim mirno na stran, pričakuje, kakov boče zanimiv ta nabor. Takoj opazim, da je ženstva mnogo vede od moštva. Malo je bilo krasnih obrazov in res so bila župnišča in kaplanije to leto posnele vso smetano zase. Vendar so bile izvečine mlade in čvrste, in samo po nekod je stala v vrsti devica, ki je že mnogokrat propadla pri naborih in sedaj že omagovala pod obilimi leti. Te stare device so stale povešenih oči sramežljivo v vrsti, ali v srcu so iskreno molile, da bi vsaj danes ne propadle pri usodnem naboru.

Morda pričnemo, soror Evlalija? vpraša poročnik. „Iz župnišč in kaplanij ne pride nikdo, saj je že potekel čas, v katerem nam je bilo čakati teh gospodov. Danes itak ne bode nikogar, saj nimajo kaj vzeti. Pričniva torej, soror Evlalija!“

„Pa pričniva, pater poročnik!“ odgovori redovnica. „Tudi jaz menim, da ne bode nikogar.“

Že hoče pater poročnik ukazati, naj se naborniki in nabornice postavijo v dolgi vrsti, in že hoče izreči, da je potekel čas, v katerem so smela župnišča in kaplanije rabiti pravico svojo, kar potisne župnik z Vrhniko skozi vhodna vratca potni svoj obraz, rekoč: „Za Boga, vendar še niste pričeli? Malone bi bil zamudil tudi to priliko!“

Obstane sredi tolpe in si briše čelo z velikim modrim robcem.

„Oj, pater poročnik, pozdravljam te! In tebe soror Evlalija, tudi! Ali sta zdrava? Veseli me, veseli! Začeli pa vendar še niste?“

„Nismo!“ odgovori soror Evlalija.

„Dobro! Kako li sem hitel! Kar studenci lijo od mene!“ In zopet si otira z modrim robcem potno lice.

„Kako je kaj, soror Evlalija? In tebi, poročnik?“

Kakor vidite, imela je Vrhnika tudi v tisti dobi zgovornega župnika. Niti odgovora ni pričakoval.

„Dobro, kakor vidim. Mene, soror Evlalija, mene pa je zadela huda nesreča. Kar obupal bi, žalosten sem, da nič takega.“

„Kakšna nesreča?“ vpraša poročnik radoveden. „O tebi nismo čuli ničesar zadnje dni.“

„Velika nesreča!“ odgovori župnik. „Stara moja Jera mi je umrla. Moj Bog! V najboljših letih je bila, pa so ji noge otekle in zadnji petek sem jo pokopal!“

„Jera je umrla!“ izpregovori redovnica sočutno. „Pomilujem te!“

„Hvala ti! Ali si danes kaj čednega privedla semkaj? Kaj praviš ti, poročnik, ki imaš strokovnjaško oko?“

„Oglej si zbrano ženstvo in izbiraj! Takšna je pravica tvoja!“ odgovori pater častnik černo.

„Potrebujem je res, verujte mi! Ona mi je umrla, in hiša je velika — Kako pa je z najnovejšim presvetlim dekretom, hihi?“

„Ali nisi bil pri avdienciji?“

„Žal, prišel nisem za časa!“ jezi se župnik. „Konjička sta mi opešala, in prisopil sem v Ljubljano, ko je bila že vsa ceremonija završena! No, povedalo se mi je od strani, da se nekaj kisa. Deo gratias, da sta mi opešala konjička!“

Vtem se je ženstvo postavilo v dolgo vrsto, in župnik z Vrhniko je hodil ob tej vrsti. Pregledoval je obraz za obrazom, neprestano govoreč: „Kako vam je, dekletca? Ali rade molite, ali rade častite Boga? Hej, soror Evlalija, kaj mi svetuješ? Ti me poznaš! Katera bi mi bila prava gospodinja, hej?“

„Soror Evlalija, mene priporoči!“ Tako se jih oglasi nad trideset, govoreč vse obenem. Ščebljanja ni ne konca ne kraja; do malega vsaka bi šla rada za gospodinjo na Vrhniko.

„Veseli me!“ sladka se župnik, „da me imate rade! Le počasi, da vas nekoliko pregledam, nekoliko preiščem!“

No, pa ti kaj zini, pater poročnik! Ti si veščak v takih stvarih.“

„Izberi si jo, kakor ti drago!“ zagodrnja pater poročnik. „toda izberi si jo hitro! Saj vidiš, da se mudi! In kdaj se potem doženi nabor? Ali naj tičim do pozne noči tukaj zaradi tebe, ki si prišel tako pozno? Podvizaj se!“

„Ne huduj se no, pater poročnik! Pojdeva pa nato v škofijsko gostilno, in plačam ti, česar ti poželi srce.“ Tako tolaži župnik z Vrhniko tolstega patra poročnika. Sklonil se je k njemu in mu zašepnil: „Ne bodi takšen, ne bodi! Saj vidiš, da mi je težko izbirati. Ničesar posebnega nimate pod roko danes! Hudika, da je res! Hehe!“

Po dolgem preiskovanju in premišljanju odloči se vrhniški župnik za devico, ki je bila po moji sodbi, izvirajoči iz devetnajstega stoletja, brez dvojbe najboljša, kar jih je bilo dobiti na današnjem naboru. Polnolična in lepo rasla, cvetela je v zorni mladosti, tako da ni čuda, ako je oko častitega gospoda „strožje observancije“ naposled zadovoljno obtičalo na nje licu.

„Ta bodi gospodinja na Vrhniko!“ vzklikne župnik radostno. „Soror Evlalija, zapiši v svojo knjigo, da si jo danes izberem na podlagi svoje svoboščine! Kako ti je ime?“

„Ambrozija!“ vzdihne izbrana devica, ki je v tem prav močno obledela.

„Ambrozija!“ razveseli se gospod z Vrhniko. „Da bi mi neprestano kuhala zgolj ambrozijo v vrhniški moji kuhinji! To ime mi bodi dobrega pomena! Soror Evlalija, piši, piši!“

Soror Evlalija stopi k mizi, kjer leži debela knjiga. V njo hoče zapisati, da si je župnik vrhniški izbral Ambrozijo za gospodinjo svojo. Da se je to zapisalo v knjigo, bila je Ambrozija za današnji nabor izgubljena, in nikdo bi je ne smel več zahtevati v sveti zakon.

(Dalje v prihodnji številki)

OD 1. DO 10. APRILA V KRANJU:

Sejem gozdarstva in kmetijstva

Na razstavišču v Kranju bo v času od 1. do 10. aprila spet tradicionalni sejem gozdarstva in kmetijstva, ki ga bodo letos priredili že dvaindvajsetič po vrsti. Sejem, ki velja za eno najstarejših tovrstnih specializiranih prireditvev v Jugoslaviji, bo nudil razširjen program s področij prehrane, kmečkega turizma in lovstva. Poleg specializiranih razstav bo na ogled tudi pestra ponudba blaga široke potrošnje, to je pohištvo, tekstil, izdelki domače obrti itd., kar bo združeno z neposredno prodajo.

V okviru sejma bodo priredili lovsko razstavo s ponudbo celotne lovske opreme; razstavo sira, mlečnih izdelkov in prehrabnih proizvodov; razstavo in ponudbo opreme kmečkega turizma; gozdarsko razstavo; živinorejsko razstavo. Sicer pa bo izbor eksponatov segal od sodobne kmetijske in gozdarske mehanizacije ter strojev za obdelavo lesa preko opreme in strojev za prehrabno industrijo, hlevske opreme ter orodja za vrčkarje tja do zaščitnih sredstev ter kmečke literature in priročnikov.

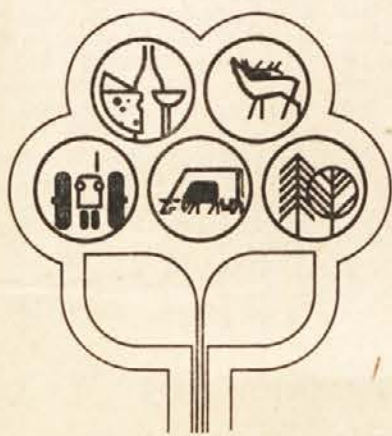
Posebne žirije bodo ocenjevale razstavljeno blago ter podelile zlate medalje za kvaliteto. V času sejma bodo strokovna predavanja in posvetovanja, strokovni ogledi, praktični prikazi ter pokušnje. Na mednarodnem srečanju predstavnikov trgovinskih zbornic, proizvajalcev in trgovin pa bo govora o izvoznih možnostih jugoslovanskega gospodarstva. Na letošnji sejmski prireditvi bo sodelovalo več kot 300 domačih in tujih razstavjalcev iz več evropskih držav.

Z dograditvijo sejmskih prostorov v Kranju dobiva sejem popolnejšo vsebinsko obliko, ki lahko sprejme domače in tudi mednarodne prireditve in programe. Tako Kranj kot eno najpomembnejših poslovnih sečišč v tem delu sveta še naprej opravlja sejmsko poslanstvo, ki traja že od srednjega veka dalje. V tem obdobju so bili v Kranju tudi izjemno veliki in pomembni sejmi. V 18. stoletju je bil v Kranju na primer žitni sejem, ki je bil po prometu in obsegu največji na Kranjskem oz. nasploh v tedanji notranji Avstriji. V istem ob-

dobju so bili tudi zelo pomembni sejmi obrtništva, čebelarstva, sejem konj itd.

Delovna organizacija Gorenjski sejem tudi v današnjem času razvija tiste programe, ki so za gospodarstvo in občane najbolj potrebni in aktualni; seznanja jih z novostmi v moderni dobi, s priokusom sejemске domačnosti in tradicije, kar je brez dvoma potrebno tudi v atomski dobi.

Sejmske prireditve v Kranju, še posebej vsakoletni sejem gozdarstva in kmetijstva, znan tudi kot spomladanski sejem, vedno obišče tudi veliko število Slovencev iz Koroške ter drugih Avstrijcev in Italijanov - saj zavzema ta prireditve važno mesto v regionalnem sodelovanju, ki praktično prispeva k preraščanju mej kot ločnic med državami v mostove dobrega sodelstva in prijateljstva. Naj zato opozorimo, da je na kranjskem sejmu vstopnino možno plačati tudi v tuji valuti (znaša v našem denarju 20 šilingov na osebo) oz. se poslužiti sejmske menjalnice ali banke, ki posluje na razstavišču.

22. SEJEM GOZDARSTVA IN KMETIJSTVA kranj 1.-10.4.'83

- razstava kmetijske in gozdarske mehanizacije
- razstava in ponudba sira in prehrabnih izdelkov
- razstava in ponudba opreme kmečkega turizma
- ugoden nakup blaga široke potrošnje
- posebna ponudba: pohištvo, tekstil, usnjena konfekcija, gradbeni material, lovsko oprema, turistične informacije o lovu na visoko in nizko divjad

- Na sejmu vam nudimo usluge banke, menjalnice in špedicije
- restavracija z morskimi ribami in specialitetami
- grill

poslovno prireditveni center gorenjski sejem kranj
Savski log, 64000 Kranj
tel.: (064) 21-580
22-234
telex: 34657 YU GS-KR

M I Z A R S K O P O D J E T J E
KUSCHEJ
9150 PLIBERK/BLEIBURG - TEL. (0 42 35) 21 63

Ob priliki 25-letnega obstoja našega mizarskega podjetja se prisrčno zahvaljujem vsem cenjenim naročnikom za izpričano zaupanje.

Vašo zvestobo si bom s svojimi strokovnimi sodelavci skušal ohraniti tudi v naprej z dobrim delom v domačem podjetju.

RADIO - TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 25. 3.: 9.00 Poročila - 9.05 Za predšolske otroke - 9.30 Ruščina - 10.00 Šolska TV - 10.30 Pygmalion - 12.00 Matere - 13.00 Uredništvo - 17.00 Za predšolske otroke - 17.25 Halo Spencer! - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Panoptikum - 18.30 Mi - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Derrick - 21.15 Modna revija - 21.10 Zvečer v plavem salonu - 22.10 Reklama in šport - 22.20 Nočni studio - 23.20 Poročila.

SOBOTA, 26. 3.: 9.00 Poročila - 9.05 Angleščina - 9.35 Francoščina - 10.05 Ruščina - 10.35 Mi - 11.05 Mednarodna glasbeno prvenstvo v Ženevi - 11.55 Nočni studio - 13.00 Uredništvo - 15.30 Marija Terezija - 17.00 Jolly box - 17.30 Zgodbe o delitvi - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Dva x sedem - 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads - 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske - 19.30 Čas v sliki in šport - 20.15 Oscar - 22.05 Šport - 22.30 Sacramento - 0.00 Poročila.

NEDELJA, 27. 3.: 11.00 Ura tiska - 12.00 Izobrazba v podjetju - 15.15 Mladenič, ki je govoril z živalmi - 16.45 Ena, dva ali tri - 17.15 Mojster Eder in njegov Pumuckl - 17.40 Helmi - 17.45 Klub seniorjev - 18.30 Srečanje med živaljo in človekom - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki in šport - 20.15 Pozna sreča - 21.40 Šalom - 21.45 Šport - 22.05 Poročila.

PONEDELJEK, 28. 3.: 9.00 Poročila - 9.05 Za predšolske otroke - 9.30 Prosim k mizi - 10.00 Šola danes - 10.30 Marija Terezija - 12.00 Farmel I Grand prix v ZDA - 13.00 Uredništvo - 15.00 Gusarski kralj - 16.30 Avstrijska ljudska glasba - 17.00 Za predšolske otroke - 17.25 Spoznavajmo nevarnosti - preprečujmo nesreče - 17.30 Luna, luna, luna - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Fauna Canadensis - 18.30 Mi - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Ponedeljski šport - 21.10 Profesionalci - 22.00 Šport - 22.30 Poročila.

TOREK, 29. 3.: 9.00 Poročila - 9.05 Za predšolske otroke - 9.30 Nova pota v jezikovnem pouku - 10.00 Šolska TV - 10.30 Šolar Gerber - 12.05 Oče in sin - 12.10 Ponedeljski šport - 13.00 Uredništvo - 15.00 Zgubljeno zlato Inkov - 16.35 Popaj, mornar brez strahu in plemstva - 17.00 Za predšolske otroke - 17.25 Oddaja z miško - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Biazno drzne pustolovščine Dicka Turpina - 18.30 Mi - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Prizma - 21.00 Ljubezen na begu - 22.30 Apropos Truffaut - 22.45 Poročila.

SREDA, 30. 3.: 9.00 Poročila - 9.05 Oddaja z miško - 9.35 Nove poti v jezikovnem pouku - 10.05 Šolska TV - 10.25 Dnevnik staršev in otrok - 10.35 Krčma v Spesartu - 12.15 Prizma - 13.00 Uredništvo - 15.00 Ribič iz Louisiane - 16.30 Na lovu s kamerom - 17.00 štirje nenavadni gostje - 17.30 Čebelica Maja - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 Policijska inspekcija 1 - 18.30 Mi - 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Beg upokojenca - 21.40 Zrcalne slike - 21.55 Šport - Poročila.

ČETRTEK, 31. 3.: 9.00 Poročila - 9.05 Za predšolske otroke - 9.30 Dežela in ljudje - 10.00 Hans Christian Andersen v Avstriji - 10.30 Beg upokojenca - 12.00 Moja najljubša zgodba - 12.15 Klub seniorjev - 13.00 Uredništvo - 15.00 Štiri dni strahu - 16.30 Čudesa zemlje - 17.00 Za predšolske otroke - 17.25 Spoznavajmo nevarnosti - preprečujmo nesreče - 17.30 Minikini - 17.55 Otrokom za lahko noč - 18.00 TV kuhinja - 18.30 Mi - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Primer naklonjenosti - 21.40 Simon iz Cirene - 22.25 Šport - 23.15 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 25. 3.: 16.55 Otvoritev svetega leta - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Novo odkrivanje divjih živali - 21.00 Fascinirano odkrivanje - 21.15 Modna revija - 21.20 Politika v petek - deset pred deseto - 22.25 Mož tisočih lastnosti - 0.00 Poročila.

SOBOTA, 26. 3.: 16.50 Sto mojstrov in 16.00 Trailer - 16.35 Dva x sedem - 17.00 Draga družina - 17.45 Kdo me hoče? - 18.00 Primer za ljudskega odvetnika? - 18.25 Nogomet - 19.00 Don Carlos - 23.45 Fritz Mullar pripoveduje židovske smešnice in zgodbe - 0.15 Poročila.

NEDELJA, 27. 3.: 15.00 Instalacija novega protestantskega škofa v Avstriji - 16.30 Slikar iz dobe reformacije - 17.00 Hudobna kemija - dobra kemija - 17.45 Deseatorica velikih - 18.30 Okay - 19.30 Čas v sliki - 19.50 Tedenski pregled - 20.15 Šolar Gerber - 21.50 O filmu - 22.35 Uporniki iz Liang Shan po-a - 23.20 Farmel I Grand prix iz ZDA.

PONEDELJEK, 28. 3.: 17.20 Sto mojstrov in 17.30 Kompas - 18.00 Perspektive - 18.30 Kmečki general - 19.15 Jakob in Elizabeta - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Doktor in ljube

živali - 21.10 Šved št. 820120-0177 Sven Svenson - 21.50 Deset pred deseto - 22.20 Mož v smrtni celici - 23.55 Sto mojstrov in.

TOREK, 29. 3.: 17.20 Sto mojstrov in 17.30 Kompas - 18.00 Orientacija - 18.30 Kmečki general - 19.15 Jakob in Elizabeta - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Treba se je poveseiliti - 21.05 Dallas - 21.50 Deset pred deseto - 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 30. 3.: 17.15 Sto mojstrov in 17.30 Kompas - 18.00 Dežela in ljudje - 18.30 Kmečki general - 19.15 Jakob in Elizabeta - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Glasba me je oblikovala - 21.50 Deset pred deseto - 22.20 Pot v Emavs - 23.40 Sto mojstrov in 23.50 Poročila.

ČETRTEK, 31. 3.: 16.45 Sto mojstrov in 17.00 Poj z nami - 17.30 Kompas - 18.00 Po Avstriji - 18.30 Naši moške v Vatikanu - 19.25 Jakob in Elizabeta - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Velika prilika - 21.50 Deset pred deseto - 22.20 Jour fixe z Wolfgangom Krausom - 23.15 Sto mojstrov in 23.25 Poročila.

ORF - KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 25. 3.: 14.10 Koroški obzornik - Minute z... - Spominjamo se.

SOBOTA, 26. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi - od srca do srca.

NEDELJA, 27. 3.: 7.05 Duhovna misel - Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 28. 3.: 14.00 Obzornik - Iz ljudstva za ljudstvo - 16.00 V. Palanšek: Žark žene (slov. šolska oddaja za šolarje od 1.-4. šolske stopnje).

TOREK, 29. 3.: 9.30 Dežela ob Dravi - 14.10 Obzornik - Ob zvokih tamburic - Otroci, poslušajte!

SREDA, 30. 3.: 14.10 Obzornik - Za oddih in premislek.

ČETRTEK, 31. 3.: 14.10 Obzornik - Dr. A. Feinig: „Veliki četrtek 1983“.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 25. 3.: 8.55 TV v šoli - 17.20 Poročila - 17.25 Festival plesnih orkestrrov JRT v Radencih - 17.55 Arabella - 18.25 Obzornik - 18.40 Zlatko Ugljen - 19.10 Risanka - 19.30 Dnevnik - 20.00 Bolnišnica na koncu mesta - 21.05 Zrcalo tedna - 21.25 Nočni kino: Plavalosa Venera - 22.50 Poročila.

SOBOTA, 26. 3.: 8.00 Poročila - 8.25 Cican, dober dan - 8.45 Smogovci - 9.15 Arabella - 9.50 Planica: Svetovno prvenstvo v smučarskih skokih (finale 70 m) - 12.30 Vesolje - 13.30 Poročila - 13.55 Nogomet - 16.55 Poročila - 17.00 Košarka - 18.30 Galaktika - 19.24 TV in radio nočaj - 19.30 Dnevnik - 19.55 Vreme - 20.00 Naše 23. srečanje - 21.35 Timon.

NEDELJA, 27. 3.: 8.20 Poročila - 8.25 Živ žav - 9.10 Alpska saga - 10.40 Oddaja za stik z gledalci - 11.05 Planica - 14.45 Poročila - 14.50 Priluhnjimo tišini - 15.25 Gospod Deeds gre v mesto - 17.15 Naš kraj: Mežica - 17.30 Športna poročila - 17.45 Modrostni zob - 18.55 Ne prezrite - 19.10 Risanka - 19.30 Dnevnik - 20.00 Mrtvi se ne vračajo - 21.00 Športni pregled - 21.30 Izvirni - zlati griči hrvaškega zagorja - 21.50 Poročila.

PONEDELJEK, 28. 3.: 8.35 TV v šoli - 17.20 Poročila - 17.25 Smogovci - 17.55 Sodobna medicina - 18.25 Obzornik - 18.45 Podium: Igralec Branimir Lečić - 19.15 Risanka - 19.30 Dnevnik - 20.00 Berači in vest - 21.05 Mednarodna obzornja - 22.15 Poročila.

TOREK, 29. 3.: 9.05 TV v šoli - 17.30 Poročila - 17.35 Zverinice iz Režije - 17.55 Nacionalni folklorni ansambel Venezuele - 18.25 Zaslavski obzornik - 18.40 Mail svet - 19.10 Risanka - 19.30 Dnevnik - 20.00 Mladost Karla Marxa - 21.05 Aktualno.

SREDA, 30. 3.: 9.25 TV v šoli - 17.30 Poročila - 17.35 Cican, dober dan - 18.25 Koroški obzornik - 18.40 Mostovi - 19.10 Risanka - 19.30 Dnevnik - 20.00 Aziza - 21.40 Kulturne diagonale - 22.25 Poročila.

ČETRTEK, 31. 3.: 9.05 TV v šoli - 17.20 Poročila - 17.25 Vesolje - 18.25 Podravski obzornik - 18.40 Čas, ki živi - 19.10 Risanka - 19.30 Dnevnik - 20.00 Tednik - 21.00 Francija v šansonu - 21.25 Dolga iskanje - 22.25 Poročila.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10. Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Rupprechter-SträBe 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, telex 42086 sindok a. Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50. Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

Erat zmagal v Planici

Teden dni pred velikim finale svetovnega pokala v Planici so se zadnje soboto v Planici zbrali mladinski skakalci Avstrije, Francije, Italije, Jugoslavije, Švice in ZRN na zaključni tekmi „Alpskega pokala 1983“. Na 90-m skakalnici je tekmovalo 88 skakalcev, na sporedu pa je bila tudi klasična kombinacija.

V skokih je zmagal Zahomčan Pavel Erat, pred Italijanom Sambugarom in Pohlom iz ZRN, ki je postal tudi zmagovalec letošnjega „Alpskega pokala“. Erat, ki na eni izmed tekem alpskega pokala ni sodeloval je bil v skupni razvrstitvi na drugem mestu, Franci Wiegele, ki je manjkal celo na dveh tekmah pa se je uvrstil na 3. mesto.

Jugoslovani, ki so nastopili s svojimi najboljšimi, so v Planici bili zelo dobri. Debelak in Dolar sta bila 4. in 5. na 10. mestu pa je bil tudi še Kavčič. V skupni uvrstitvi pokala pa je Debelak 5. Dolar 10.

Rezultati:

Skoki: 1. Pavel Erat 95,5-93,5 (262,2); 2. Sandro Sambugaro (I) 91-96 (258.); 3. Hans-Dieter Pohl

ISČEMO samostojnega sodelavca/sodelavko z dobro prakso v zunanjetrgovinskem poslovanju za čimprejšnji nastop.

intrade

družba z omejenim jamstvom

Paradeisergasse 9/II
CELOVEC

tel. 0 42 22 - 57 08 80*

88-94 (252,0); 4. Debelak (Ju) 92-91 (249,1); 5. Dolar (Ju) 92,5-88 (246,6).

Skupna uvrstitev: 1. H.-D. Pohl (ZRN) 74; 2. Pavel Erat (Zahomc) 67; 3. Franci Wiegele (Zahomc) 55; 4. Sambugaro (I) 46; 5. Debelak (Ju) 43.

Planica vabi na finale svet. prvenstva

Okoli 80 športnikov iz 14 držav se bo prihodnje nedeljo udeležilo zadnjih dveh tekem za svetovni pokal v Planici. Nekaj se jih je preselilo kar iz češkega Harrachova v Planico, le iz Japonske, Švedske in Vzhodne Nemčije verjetno nobenega ne bo. Na 70-m in 90-m skakalnici se bodo v soboto in nedeljo še enkrat pome-

Tovarna ELAN tudi letos podpira organizatorje v Planici. Na tiskovni konferenci je zastopnik tovarne ELAN-Brnca, Janko Zwitler, predstavil najnovejšo smuč, in med drugim povedal, da so z novimi skakalnimi smučmi to zimo dosegli 28 novih rekordov.

rili in se borili za točke svetovnega pokala, ki ga bo po vsej verjetnosti odnesel Nykänen, ki mu je v zadnjem času prišel blizu le Kanadčan Bulau, ki se je na svetovnem prvenstvu smučarskih poletov poškodoval.

Pred novinarji je ta teden vabil v Celovcu na sobotno in nedeljsko prireditve predstavnik organizacijskega komiteja Evgen Bergant, ki je med drugim opozoril na to, da praznuje Planica letos svoj 50-letni jubilej obstoja. V Planici pričakujejo okoli 20.000 obiskovalcev in predvsem Jugoslovani bodo z zanimanjem zasledovali to prireditev, saj je njihovim zastopnikom uspelo doseči lepe rezultate v Harrachovu. V končni uvrstitvi je bil Miran Tepeš na odličnem 10. mestu, kar je najboljši rezultat Jugoslovanov pri smučarskih poletih v zadnjih letih.

Bo SAK ostal prvak vzh. podlige?

Nogometna sezona se bo v teh dneh začela tudi v nižjih razredih. Soboto in nedeljo so na vrsti prve tekme spomladanskega prvenstva koroških spodnjih lig. Za Slovenski atletski klub v vzhodni spodnji ligi se bo v nedeljo proti Šmihelu

začela važna preizkušnja: bo SAK-u uspelo kar v začetku nadaljevati z jesenskimi uspehi in braniti predn. 4 točk? Nadaljnji razvoj prvenstva bodo prav gotovo odločilno sooblikovali rezultati prvih dveh, treh iger, tega se zavedajo igralci SAK, ki so se intenzivno pripravljali. Po pripravah v Lipici je moštvo SAK v zadnjih dveh tednih igralo trikrat tedensko proti moštvom iz nižjih in višjih razredov. O tekmi proti SV St. Veit (SAK je izgubil 2:7) so koroški časopisi zabeležili, da je slovensko moštvo precej dobro igralo. Te številne prijateljske tekme so bile potrebne predvsem tudi zaradi tega, ker se niso vsi iz članskega moštva mogli udeležiti priprav v Lipici. V kolikor so priprave bile zadovoljive se bo pokazalo tudi že v nedeljo, ko bo SAK meril sile z ambicioznim moštvom iz Šmihela.

Cilj SAK je seveda obdržati ob koncu tega prvenstva vodilni polo-

žaj v vzhodni koroški podligi, kar bi pomenilo, da naslednje leto igra v koroški ligi. Igralcem Slovenskega atletskega kluba želimo uspešen začetek in še uspešnejši zaključek nogometnega prvenstva.

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na prvenstveno tekmo
V NEDELJO
27. MARCA 1983

SAK - Šmihel

ob 15.00 uri

SAK pod 23 -
Šmihel pod 23 ob 13.15 uri

Igrišče: Koschat

Prisrčno vabljeni!

SEEFELD

Zadnje nedeljo je bilo hkrati več tekem za evropski pokal. Ena izmed njih je bila v Seefeldu, kjer je zmagal Waldvogel (ZRN) pred Rupertom Hirnerjem, Andreasom Felderjem, Reschom in Groyerjem.

Trenutno je zaradi teh številnih tekem stanje v evropskem pokalu nepregledno, jasno pa je, da Franci Wiegele, ki je trenutno na japonskem, ni več na prvem mestu.

Rezultati svetovnega prvenstva v smučarskih poletih v Harrachovu

1. Ostwald (NDR) 1.051; 2. Ploc (ČSSR) 1.045,5; 3. Nykänen (Fin) 1.043,5; 4. Kogler (A) 1.043,0; 5. Schallert (A) 1.038,0; 6. Parma (ČSSR) 1.034,5; 7. Hansson (Nor) 1.032,5; 8. Findesen (NDR) 1.010,5; 9. Holland (ZDA) 1.008,5; 10. Tepeš (Jug) 1.008,0; 11. Deckert (NDR) 1.005,5; 12. Fijas (Pol) 995,5; 13. Neuper (A) 992,5; 14. Slusny (ČSSR) 990,0; 15. Freitag (NDR) 980,0; 24. Hanzi Wallner (A) 884; 33. Lotrič 814,5; 37. Ulaga (oba Jug) 645,0.

Slalom pri Kežarju v Lepeni

Ob iztekajoči zimski sezoni so v nedeljo tudi Lepenčani izvedli svojo prvo smučarsko tekmo. Pri Kežarju v Lepeni se je pri lepem vremenu zbralo okoli 60 tekmovalcev za slalomsko tekmo. Najmlajši izmed njih je bil 6 let, najstarejši — Vinklov Zdravko — pa je bil 51 let, treba je bilo napraviti tudi skupino za goste. Prvi Lepenski prvak je postal Emil Smolnik.

Pri Rastočniku so najboljšim razdelili pokale, Franci Rozman pa se je tam v imenu organizatorja zahvalil vsem, ki so pomagali pri tej „krstni“ prireditvi, posebno se je zahvalil še družini Kežar, ki je dala na razpolago „hišo“ in teren za tekmo.

Rezultati:
Dekleta do 12 let: 1. Krista Oraže 35,85; 2. Monika Oraže 37,64; 3. Pod-

goršek Renale 39,18; 4. Malle Sabina 44,86; 5. Blajs Brigita 1.27,86. **Zenske od 13 do x let:** 1. Elisabet Knes 34,89; 2. Milica Dobeitz 37,94; 3. Potočnik Edil 38,44; 4. Tomaschitz Brigita 49,15. **Šolarji do 12 let:** 1. Blajs Tonči 29,05; 2. Pasterk Emil 30,71; 3. Sadounik Herbert 34,59; 4. Ošina Pavli 37,25; 5. Kristijan Ošina 49,20. **Mladinci od 13 do 18 let:** 1. Hanes Oraže 26,23; 2. Marijan Oraže 26,42; 3. Tomaschitz Wilhelm 27,62; 4. Gerhard Lesnik 27,86; 5. Blajs Erni 28,20. **Starejši, od 36 let naprej:** 1. Malle Jozi 34,02; 2. Ošina Mihi 45,00. 3. Tini Ošina 1.27,54; 4. Zdravko Haderlap 2.01,28. **Gostje:** 1. Maloveršnik Manfred 25,40; 2. Vejnik Wilfried 25,62; 3. Oraže Franc 26,40; 4. Schmacher Franc 26,43; 5. Kogoj Hubert 26,74. **Splošna, možki od 19 do 35 let:** 1. in najboljši dneva Smolnik Emil 24,75; 2. Blajs Konrad 24,98; 3. Oraže Pepi 25,64; 4. Franc Rozman 25,78; 5. Oraže Ciril 27,20.

Kontaktna leča 83 na slov. gimnaziji

Danes zvečer se bodo v prostorih slovenske gimnazije v Celovcu končali 3. dijaški kulturni dnevi pod naslovom „Kontaktne leče — Kontaktline '83“. Od 18. ure naprej bodo nastopili balet Chaos, literat Erich Freudenberg, kantavtor Arthur Burz, celovski zbor Hortus Musicus, spored pa bosta zaključila Firlefanz & Diletanz.

Prireditve se je pred tremi leti začela iz potrebe po tesnejšem kulturnem sodelovanju in medsebojnem spoznavanju celovških slovenskih in nemških dijakov. Zastopniki šolarjev slovenske gimnazije in 1. celovške gimnazije so zato začeli z večdnevnimi dijaškimi kulturnimi dnevi. Letos so se odločili za zgodnejši spomladanski termin, dijaki pa so napravili tudi poskus razširiti bazo tega dijaškega srečanja. Toda pri zastopnikih dijakov ni bilo večje pripravljenosti kot v zadnjih letih, letos žal tudi ni več sodelovanja med 1. zvezno gimnazijo, namesto njih sodelujejo dijaki BORG iz Celovca.

Tudi letos je bil napovedan obširen petdnevni program, iz katerega so izstopala znana imena kot Sigi Maron, H. C. Artman in drugi. Prireditve se je začela v ponedeljek z nastopom slovenske popskupine Jadagani, na sporedu pa je bila tudi diskusija o tem, kako se ni dalo odpraviti tiste proti-manjšinske predsodke, s katerimi se zelo močno konfrontira doraščajoča mladina posebnost okoli 10. oktobra. V prvih dneh obisk ni bil preveč zadovoljiv in žal je izpadel tudi znani Dunajčan Sigi Maron. Več o „Kontaktne leče '83“ bomo poročali v prihodnji številki.

Jugoslavija proti rasmu razlikovanju

Odbor za odpravo rasnega razlikovanja OZN, katerega člani so mednarodno priznani strokovnjaki iz 18 dežel, redno obravnava periodična poročila 117 držav, podpisnic mednarodnega dogovora o odpravljanju rasnega razlikovanja. Komisija, katere član je tudi direktor inštituta za narodnostne odnose iz Ljubljane Silvo Devetak, je pred meseci obravnavala že avstrijsko poročilo, začetek marca pa je soglasno sprejela jugoslovansko periodično poročilo o uresničevanju zakonskih, sodnih in drugih ukrepov za zaščito pred vsemi oblikami rasnega razlikovanja.

Poročilo je podal pomočnik predsednika zveznega komiteja za zakonodajo Miodrag Mitič, ki je podrobno pojasnil, kako jugoslovanska zakonodaja preprečuje rasno

razlikovanje in omogoča resnično enakopravnost vseh narodov in narodnosti v SFRJ. Poročilo je dobilo splošno priznanje, še posebej pa prizadevanja Jugoslavije za zagotovitev resnične enakopravnosti narodov in narodnosti v vseh področjih.

Člani odbora so se posebej zanimali za delovanje jugoslovanske politične ureditve na vseh ravneh, za oblike in rezultate gospodarske pomoči, ki jo skupnost daje nezadostno razvitim delom države, vključno pokrajini Kosovo in za različne vidike demografske sestave prebivalstva Jugoslavije iz zadnjega popisa leta 1981.

Sklepe, ki jih sprejema odbor za odpravo rasnega razlikovanja OZN, odobrava generalna skupščina.

Občni zbor SPD „Dobrač“ na Brnci

V nedeljo, dne 6. marca letos je bil pri Prangerju v Zmotičah redni občni zbor SPD „Dobrač“ na Brnci. Lepo število članov se je odzvalo vabilu društvenega odbora. Kot zastopnika SPZ smo mogli pozdraviti dr. Janka Malleja.

Posamezni odborniki so poročali o dejavnosti društva v zadnjem letu. Predsednik je v svojem poročilu z zadovoljstvom ugotovil, da se je članstvo dokončno uredilo. Problem lastnih prostorov, da se še ni rešil. Mladinski ansambel je prenehal z delovanjem, ker se ni mogel najti ustrezen inštruktor. Tudi problem režiserja se še ni rešil.

Tajnik je poročal o prireditvah, ki jih je društvo organiziralo v zadnjem letu, o sejah in o vprašanjih, o katerih se je razpravljalo na sejah.

O urejenih denarnih zadevah je podal poročilo blagajnik. Tem potom se še enkrat zahvaljujemo vsem našim dobrotnikom.

Po razrešitvi je bil izvoljen povečini spet stari odbor. Predsednik je Janko Oitzl, podpredsednik Ja-

nez Debevec, tajnik društva mag. Marjan Gallob, njegov namestnik Peter Krawanja, blagajnik je Štefan Hudl, njegov namestnik Maks Trunk. Nadalje sta v odboru še Anton Gallob in Rudi Pichler.

Predsednik se je zahvalil za ponovno zaupnico. Člane je prosil, da ostanejo zvesti društvu in da naprej podpirajo, kot doslej, delo društvenega odbora.

V imenu SPZ je spregovoril dr. Janko Malle, ki je nakazal nekaj možnosti delovanja. Potrdil je mnenje društvenega odbora, da se društvo ne more ozirati na razne ideološke vidike, če hoče delovati v korist naroda.

Tajnik je nato predstavil program za nadaljnje delo. Po izčrpanem dnevnem redu je predstavnik SPZ predvajal polurni film „Protest“.

Številni člani so poteku občnega zbora navdušeno sledili. Pričakovati je, da bo to vdušje ostalo in predvsem okrepi delovanje odbora, članov in društva sploh.

job

ZVEZA SLOVENSKIH ZADRUG

razpisuje mesto poslovodje

- Predpostavlja ustrezno znanje in izkušnjo v vodenju sodelavcev in vodenju organizacije.
- Akademsko izobrazbo ter večletno izkušnjo na bančnem, združnem ali splošno gospodarskem področju na vodilnem mestu.
- Pričakuje izrazito voljo do dela ter osebno zavzetost za združno organizacijo.
- Težišče razpisanega mesta je odgovorno vodenje združnega podjetja po strokovnih in strogo gospodarskih načelih.
- Prošnje oddaje z življenjepisom na sledeči naslov:

ODBOR ZVEZE SLOVENSKIH ZADRUG

Pavličeva 7-9, 9020 Celovec
pismeno do srede 6. 4. 1983

Odbor Zveze slovenskih zadrug

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem, ki so našega očeta

Andreja Ogrisa

p. d. PEVCARJA IZ DRABUNAZ

obiskovali v bolnišnici. Prav posebno se zahvaljujemo duhovščini ter č. g. Leopoldu Cundru in Juriju Buchu za tolažilne besede ob slovesu na domu in pri pogrebu. Nadalje velja zahvala vsem govornikom ob odprtem grobu, pevcem Slovenskega prosvetnega društva „Trta“ in cerkvenim pevcem z Rebrce ter vsem, ki so namesto vencev darovali za sveto mašo ali dober namen. Hvala tudi vsem prijateljem in znancom, ki so rajnega v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Drabunaz, 21. marca 1983

Hčerki ROZI in FINI ter sin MIRKO
z družinami

Slovenska prosvetna zveza in Avstrijsko-jugoslovansko društvo vabita na obisk operne predstave W. A. Mozarta

ČAROBNA PISČAL

v ljubljanski operi.

Odhod z omnibusom v soboto 9. aprila 1983 — iz Beljaka ob 13. uri, iz Celovca ob 14. uri. Med drugim je na sporedu tudi ogled Cankarjevega doma.

Cena: približno 200 šilingov (omnibus in vstopnina). Prijave so možne do 30. marca pri Slovenski prosvetni zvezi.

V celovski galeriji Hildebrand razstavlja od 28. marca do 4. aprila 1983 Jože Boschitz.